

ANTOLOGIA

DELS FETS, LES IDEES I ELS HOMES D'OCCIDENT

SUMARI

Els poetes i el món modern	<i>Cecil Day Lewis</i>	1
Ramon Turró	<i>Jordi d'Urgell</i>	9
Lo dialecte Lengadocià	<i>Loia Alibert</i>	12
Política interna italiana	<i>Jacint Vergés</i>	15
Stendhal, egotista?	<i>J. Esteve Vilarrasa</i>	19
A través dels segles		23
Tres prosas	<i>Juan Ramón Jiménez</i>	25
Història de la Marina Nord-americana	<i>Sir John Squire</i>	28
Picasso, pintor i profeta	<i>B. Xifré-Morros</i>	32
Mr Ernest Bevin	<i>Mary Agnes Hamilton</i>	34
Autòpsia - Poema	<i>Ramon Bech</i>	40
«El barber de Bagdad»	<i>Manuel Valla</i>	42
Dos poemes en prosa	<i>Antoni Ribera</i>	44
L'Inde et le Christianisme	<i>Rolland-Simon</i>	46
Autoritat i jerarquia	<i>Dr. A. Oriol i Anguera</i>	51
Els esquimals	<i>«The Times Weekly Edition»</i>	56
El llenguatge en el teatre	<i>Eduard Artells</i>	62
La democràcia del 1850-1880	<i>Ramsay Muir</i>	65
Carta a Senhora de Roosevelt	<i>Rocha Martins</i>	68
Carn del llevat de la cervesa	<i>Alan Huet Owen</i>	71
Notes bibliogràfiques	<i>Arnau de Ribesalbes</i>	75
El llamp - Conte	<i>Joan Calsina</i>	77

JULIOL DEL 1947

ANTOLOGIA aspira a omplir un buit en les lletres catalanes, aportant-hi tot el més representatiu del pensament occidental en literatura, art i ciències.

Al mateix temps, aplegarà treballs inèdits d'escriptors i homes d'estudi de casa nostra, sobre temes d'interès general.

ANTOLOGIA vol ésser un esbarjós mirador, per on Catalunya pugui atalaiar Europa, amarant-se de veritable universalitat, a través de la qual afermarà i enrobustirà, pel contrast, la seva personalitat nacional

Publicarem també notes biogràfiques sobre homes representatius de casa nostra i de fora, junt amb pàgines de poesia, narracions curtes, amenitats i crítica bibliogràfica.

Els treballs escrits en llengües romàniques es publicaran en llur versió original; traduïts, els altres.

Esperem que no ens mancarà el suport i la simpatia dels catalans, en mans dels quals encomanem el nostre modest intent.

ANTOLOGIA

DELS FETS, LES IDEES I ELS HOMES D'OCCIDENT

ANY I - N.º 3

BARCELONA, JULIOL DEL 1947

Els poetes i el món modern

per CECIL DAY LEWIS

UN crit lamentable s'alçà el 1939: "On són els nostres Rupert Brookes?" Lamentable, estúpid, però revelador. Estúpid, perquè pressuposava que la poesia del començament d'una guerra havia d'ésser la mateixa poesia del començament de l'anterior: tan estúpid, en el seu aspecte, com si un expert militar hagués cridat: "On són els nostres Kitcheners?". Revelador, per tal com suggeria que, en un temps de crisi suprema, l'home encara es tomba instintivament devers el poeta, devers un art que, en els períodes d'entre-guerra, la gran majoria d'anglesos, si és que arriben a pensar-hi gens, consideren antiquat, sense contacte amb la realitat, domini exclusiu de pedants, guillats i professors. Si podem respondre satisfactòriament a la pregunta: "Per què encara es tomben els homes devers la poesia en temps de crisis supremes?", podríem judicar millor quina és la funció del poeta en la societat moderna. Tota la poesia moderna essent escrita, ens podria donar matèria damunt la qual establir aquest judici, perquè ens podria indicar si hi ha un conveni general entre els mateixos poetes pel que fa a llurs relacions amb el món modern.

No hi ha, evidentment un conveni semblant entre els nostres crítics. Som criticats pels campions del tradicional sota el pretext que els nostres versos són decadents moralment i constitueixen una "amença roja". Pels crítics marxistes som acusats d'ésser simples filadors de paraules que no tenen contacte amb les "masses" i refusen "d'enfrontar-se amb la realitat". "L'amant de la poesia" a la faisó antiga diu que no li agradem, perquè en els

nostres versos troba la guerra, fàbriques, Freud i altres objectes poc plaents i "poc poètics". I els pamfletistes ens van acusar de fugir a Amèrica durant la guerra i de no escriure poesia bèl·lica. Aquest darrer càrrec, el més menyspreable i el més vil de tots, és el que hom pot refutar més fàcilment. Hi havia només un sol poeta anglès en edat militar a Amèrica durant la guerra, i hi havia anat un quant temps abans d'esclatar la conflagració. De fet, ha estat escrita una gran còpia de poesia de guerra, en l'estricta sentit de poesia nascuda directament de l'experiència del poeta, com ho demostra un simple cop d'ull als dos volums de *Poemes de les Forces Armades*. I això sense tenir en compte una còpia molt més gran de versos escrits durant la guerra; versos que poden semblar sense relació amb la guerra, però que, escrits sota les condicions bèl·liques de les quals cap civil no és exempt, forçosament han d'haver estat afectats per la guerra.

Certament, si hi hagués cap mena de mèrit a escriure poesia de guerra, molts dels nostres poetes haurien d'ésser condecorats... condecorats per llur perllongat servei. Car, mentre alguns dels crítics de l'ala dreta feien l'ullet al totalitarisme, i molt abans que *The Daily Express* s'hagués adonat prou de la situació per a assegurar als seus llegidors que "no hi hauria guerra", els poetes anglesos del 1930 preveïen la guerra en llurs versos i parlaven contra el feixisme des de la tribuna i l'estrada públiques. La poesia de guerra, de fet, començà a ésser escrita durant la guerra d'Espanya, en la qual prengueren part alguns dels nostres poetes, en la creença que era el primer assalt d'una nova lluita entre civilització i barbàrie. És interessant d'assenyalar que Hubert Foss, en escriure recentment sobre Vaughan Williams, digué que la Simfonia en fa menor d'aquest compositor, datada el 1932, era el seu veritable "comentari de guerra".

L'artista creador no es troba de cap de les maneres al marge del que s'esdevé en el món exterior. Però seria errat de presamir que considera el seu paper en la societat actual com un paper profètic o didàctic. Si la poesia anglesa del 1930 tenia un caient profètic, era només degut al fet que els poetes no podien deixar de registrar, a través del sensitiu instrument de la imaginació, un tremolor de les coses que s'havien d'esdevenir. Si llurs poemes eren polítics, si contenien crítiques de l'estat i l'estructura de la societat, o fantasies sobre un món millor, o s'esforçaven per sintetitzar la ciència moderna amb les troballes de la imaginació poètica, era primàriament perquè amb això ells creïen enriquir llur

poesia i, potser, ajudar a crear una societat en la qual la poesia pogués esdevenir novament popular; i només en segon lloc a causa de qualsevol passió desinteressada per la justícia social; i gairebé gens perquè creguessin que era funció essencial de la poesia ensenyar els homes o moure'ls a l'acció (en això diferien radicalment dels poetes russos post-revolucionaris).

Tan bon punt haurem capít això, podrem veure què foll i fora de lloc és el càrrec fet pels campions del tradicional. Un poeta no es pot trobar més endavant que el seu temps. Hi pot veure més endavant i en aquest sentit ésser profètic; però encara així, esguardarà des de la mateixa època, des del mateix estat de desenvolupament social que els seus conciutadans. Essent un ésser reflexiu, la seva poesia reflectirà fins a un cert punt l'època i el motlle social en el qual viu. Si viu en una societat sense religió, sense creences que siguin font d'energies i sense una estructura coherent, amb predomini dels valors materials—una societat decadent, de fet—, la seva poesia serà forçosament decadent. En darrer terme, si no es troba informada per l'esperit de l'època, serà decadent; i, a menys que s'hi trobi informada en algun grau, naixerà morta o serà un simple avortament monstruós. Els primers poemes de T. S. Eliot, *The Love Song of J. Alfred Prufrock*, *Gerontion*, *The Waste Land*, per exemple, són poemes decadents per tal com ens donen una interpretació imaginativa d'una civilització que es desintegra. Eliot, com qualsevol altre poeta, va emprar els materials que trobà a mà. Però el fet que aquests poemes siguin decadents no vol dir pas que siguin morts. Si ens prenem el treball de posar a to la nostra oïda amb llur llenguatge, trobarem que són força vivents, que tenen una significança per nosaltres, una bellesa de ritme i d'imatges que ens ajuda a sentir la nostra pròpia experiència.

Es en aquest punt, jo crec, que el crític marxista anglès s'equivoca. És curiós que es doni les mans amb el crític de l'extrema dreta en emprar el mot "introspectiu" d'una fàisó abusiva. Però així és. Per ell, també, ésser introspectiu és ésser morbós. Remuga sempre i diu al poeta que arreconi del tot aquesta introspecció morbosa i que s'enfronti amb la realitat. Però, ai las!, ell empra el mot "realitat" amb la ignorància ingènua i joiosa de l'infant que juga amb una bomba de mà. La realitat és una substància particularment perillosa pel poeta. Si se n'empassa més de la que pot pair, sofreix un seriós atac de retòrica, o flatositat poètica. Una gran còpia de vers flatulent ha estat escrita els darrers

anys sota la influència marxista —versos que s'ocupen de la "realitat" en el significat marxista del mot, amb la lluita de classes, els moviments de masses, etc., però que hom no pot pair de cap de les maneres. Ara la digestió del material poètic s'acompleix en part per la introspecció, referint-la a la imaginació del poeta; així, doncs, ens hem de guardar prou de condemnar el poeta pel fet d'ésser introspectiu, des del moment que això forma una part necessària del procés poètic.

El motiu que es troba al darrera de la crítica marxista de la poesia moderna és curiosament burgès. El marxista d'avui, com el burgès de darreries del segle passat, té una prevenció pregonament arrelada envers les arts, per tal com no són "útils". El burgès filisteu del segle XIX desconfiava de la poesia o la menyspreava perquè no realçava els seus propis valors, o la rebutjava, perquè no us ajudava a obrir-vos camí ni a fer una fortuna. El marxista d'avui ataca els poetes que rebutgen la seva pròpia interpretació de la realitat i els versos dels quals no expressen ni abonen d'una fàisó planera i directa certs motius politico-socials. Si és de mena grollera, resol el cas tot atacant la poesia moderna, tal com fa el filisteu burgès contemporani, per la seva "complexitat" i "obscuritat", encara que, de fet, si és complexa i obscura, molt sovint és perquè reflecteix l'enterboliment i la complexitat generals de l'època, i en aquest sentit a compleix exactament allò que els mateixos marxistes li demanen: enfrontar-se amb la realitat.

No seré pas jo qui vulgui escatir si la poesia ha d'ésser útil. Però difereixo d'aquests crítics pel que fa a la natura de la seva utilitat. He dit fa poc que la poesia d'Eliot ens ajuda a "sentir la nostra pròpia experiència", i aquest sentiment és encara, jo crec fermament, l'ús bàsic de la poesia. D'una doble manera. Perquè d'una banda la poesia ens fa més agudament conscients del món a través dels nostres *sentits*: ens els educa a través de llur pròpia sensualitat. I, d'altra banda, en relacionar les nostres experiències difuses i inconnexes per mitjà de l'emoció i amb l'exemple de la imaginació, ajuda literalment a *prendre sentit* del món. Mentre la ciència ens parla del món a través dels nostres caps, la poesia ens en parla a través dels nostres cors. Un cinic, certament, podria suposar que la poesia no és tan necessària a ningú com als anglesos contemporanis (exceptuant-ne potser els nord-americans també contemporanis) perquè hom sap a bastament que tenen un feble grau de desenvolupament emocional.

Podem resumir tot això dient que la principal funció de la

poesia és de civilitzar la vida interior de l'home. Per tal d'acomplir aquesta funció, la poesia serà inevitablement més complexa, més introspectiva, més personal en uns períodes determinats de la història que en altres. És raonable de suposar que, quan una societat és relativament simple, fermament basada i homogènia, la seva poesia serà popular, és a dir, tindrà una atracció senzilla i amplament escampada, àdhuc quan els seus nivells més pregons no puguin ésser ben albirats. Això és cert, tanmateix, en parlar de la poesia de les tribus primitives, de l'Atenes del segle V, de l'Anglaterra elisabetiana i de la Rússia post-revolucionària. Ben altrament, una societat extremament complexa en la seva estructura, però que no posseeix una fe religiosa unificadora o un fervor social, una societat en la qual la unitat ja no és la vila, el poble o àdhuc la família, sinó l'individu, nodrirà una poesia individualista, complexa i no popular. Ha estat la tendència de la civilització occidental durant els darrers 150 anys, que, mentre estrenyia el lligam material entre home i home, separava espiritualment l'home de l'home. La poesia ha reflectit aquest isolament espiritual. Els dos poetes indiscutiblement més grans del nostre segle, Thomas Hardy i W. B. Yeats, eren extremament individualistes. L'ur poesia és altament personal: no era l'altaveu de cap moviment, de masses, de cap fet comú o d'una filosofia representativa.

Si conveniem que hi ha una connexió entre la natura de la societat i la natura de la poesia en un període donat, podríem esperar de trobar canvis a la poesia anglesa des del començament d'aquesta guerra passada. Després de Dunquerque la nació va estrènyer les seves fileres. Va deixar d'ésser una multiplicitat d'individus units només per lligams materials: fou creada una certa unitat emocional i espiritual. Fou això reflectit en la nostra poesia? Em penso que sí. Jo diria que, des del 1940, la poesia ha tendit a esdevenir més senzilla, més lírica, més positiva; sembla haver guanyat en facilitat i varietat, si no en pregonesa. Tals generalitzacions sobre poesia poden ésser fetes només amb una gran precaució, però jo crec que són justificades per una comparació entre la producció d'avantguerra i la de la guerra mateixa d'uns quants poetes anglesos representatius.

De la vella generació, Walter de la Mare, Edith Sitwell i T. S. Eliot són els més remarcables. De la Mare ha estat sempre un pur poeta líric, i a la seva vellesa és l'artífex més aconpleert que posseïm. La seva poesia té les seves arrels en la fantasia i

només uns lleugeríssims lligams amb el "món real"; però em sembla trobar en alguns dels poemes que ha escrit de la guerra encà un corrent més pregon, un impuls més humà, que en cap de les seves produccions primícies, amb l'excepció del bell poema "Lock thy last on all things lovely." La recent poesia d'Eliot publicada sota el títol de *Four Quartets* és una meditació sobre temes del temps, desenvolupada, com suggereix el seu títol, de faiso musical. És una obra difícil, però que us recompensa de l'esforç; difícil, sobretot, perquè està barrejada amb conceptes cristians poc familiars pel llegidor corrent d'avui; i us recompensa perquè fa una exploració pregoña de certs problemes espirituals que avui són particularment importants, i en retorna amb afirmacions de veritat i confiança. Aquest to afirmatiu, en contrast amb el to negatiu dels primers versos d'Eliot presos en conjunt, no és un resultat directe de la guerra: ha estat gradualment assolit a través del seu propi desenvolupament espiritual i poètic durant els darrers vint anys. La poesia d'Edith Sitwell, d'altra banda, ha guanyat molt en alçada des del 1939, i alguns dels millors poemes dels seus dos darrers llibres, *Street Songs* i *Green Song*, són sobre temes de guerra. Com Eliot, ha construït fermament damunt els fonaments de la seva poesia anterior, de manera que hom pot rastrejar a través de la seva obra una creixença orgànica. Però la força, el poder punyent, la volada imaginativa d'aquests darrers poemes, és quelcom nou, i tot això pot ésser adscrit, en part, al repte de la guerra —el repte d'un element destructor que empeny l'artista a mobilitzar totes les seves forces creadores contra ell.

Fou la generació següent de poetes —una generació que inclou W. H. Auden, Louis MacNeice i Stephen Spender— que escriví la majoria de la poesia bèlica de l'avantguerra. No hi hagué un gran canvi de to en els versos que escriviren durant els primers anys de la guerra— en les *Ruins and Visions* de Spender, per exemple, o en el *Plant and Phantom* de MacNeice. Aquí encara es mostraven preocupats remarcablement per temes bèlics. Llurs versos eren diferents només per tal com l'impacte de la guerra, que ara els colpia directament com a individus i al mateix temps creava una experiència que compartien amb milions dels seus compatriotes, clarificava llur actitud moral envers la guerra. Aquesta actitud —cal que sigui remarcada— no era de cap manera una actitud popular, perquè accentuava la responsabilitat de tots els homes de tots els països enfront dels terribles esdeveniments que ens havien caigut al damunt. Però podem decidir, ara que

les passions s'han refredat i podem veure aquests esdeveniments en perspectiva, que els poetes que no absolgueren ningú de la seva part de culpa en la guerra no anaven tan errats com podia semblar. L'obra més recent d'aquests poetes mostra una varietat molt més gran de temes. És com si l'experiència bèl·lica, semblant a una sobtada resplendor, els hagués il·luminat innumbrables paisatges, distants potser en llurs pròpies vides passades, o molt llunyans dels punts d'enfoc convinguts dels versos contemporanis.

Aquesta varietat de temes i d'estils és encara més marcada en la jove generació de poetes. La guerra és, no cal dir-ho, una perillosa plançonera pel poeta jove: pot fer madurar de pressa el seu talent; però igualment el pot consumir del tot. Dos joves que semblaven anar-se assaonant i esdevenint molt bons poetes han estat morts: Alun Lewis, que escrivia de faiso senzilla i entenedidora sobre els seus amics de les primeres línies del front, i Sidney Keyes, l'obra del qual ja mostrava un remarcable domini dels mots i una imatgeria exuberant. Keyes, certament, ha estat saludat com el Rupert Brooke d'aquesta guerra, encara que no té res en comú amb Brooke, excepte una mort primicera. No s'havia d'esperar que el 1939 havia de produir Rupert Brookes, perquè els nostres joves anaren a la lluita sense cap il·lusió sobre la glòria de la guerra. Ni tampoc havíem de cercar la mateixa intensitat en la poesia de 1939-45 que la que trobem en la poesia de Wilfred Owen. Owen sembla avui el més gran dels poetes soldats del període 1914-18, els quals gairebé tots, lluitaren al front occidental en una guerra que, essent relativament estàtica, subministrà al poeta el fons invariable que li cal si la seva imaginació s'ha de saturar d'una experiència donada. La guerra moderna, obligant el soldat combatent a una mobilitat molt més gran, dóna més aviat una major diversitat que no pas una intensitat d'impressions; i aquesta diversitat és una de les qualitats que admirem més en l'obra de poetes joves com Roy Fuller. Fuller, que combaté en les Forces Aèries, publicà dos llibres de versos a partir del 1939: *The Middle of a War* i *A Lost Season*. En el primer, el tema de l'exili i de la separació és el dominant; el segon conté alguns versos fascïnadors nascuts de l'experiència de Fuller mentre estava destinat a l'Àfrica oriental. *The Sun My Monument*, de Laurie Lee, una col·lecció de poemes lírics, corprenedors per la frescor i l'audàcia de llurs imatges, pot ésser triat per a representar encara un altre aspecte de la variada còpia d'obres fetes pels nostres joves poetes d'avui.

Fins a quin punt l'obra de tots aquests poetes vivents s'enfronta, o crea, una necessitat humana? Hi ha, sense cap dubte, un esclat sobtat en poesia. Els llibres de versos es venen molt més ara que abans de la guerra, àdhuc tenint en compte la gran inflació produïda en la compra de llibres; hi ha un públic nombrós que assisteix a les lectures de poesia; els programes poètics de la B. B. C. han assolit una popularitat considerable. Tal com hem dit abans, sembla com si en un temps de crisi suprema els homes encara es tombessin instintivament devers el poeta. Ho fan per diverses raons. Hi pot haver un impuls atàvic que els condueixi cap al poeta com a magicià, dotat amb saviesa sobrenatural. Però sobretot es deu al fet que l'home sent la necessitat de grans paraules per a enfrontar-se amb les hores grans; perquè espera trobar en la poesia una transfiguració de la realitat o una fugida d'ella; perquè creu que la poesia té relació amb les veritats eternals i li pot interpretar la seva pròpia experiència a la llum d'aquestes veritats; perquè, allà on tot és transitori, traïdor, desarrelat, destructiu, les arts ofereixen a l'home una experiència creadora, preserven els seus lligams amb el passat i defensen la validesa de l'emoció humana.

(Extret de Future Books, V. I.—Leathley Publications Ltd.)

FABRICACIO BRITANICA D'AUTOBUSOS PRE-FABRICATS

UNA nova realització britànica ajudarà a satisfer les necessitats del transport mundial. En efecte, una firma britànica ha començat ja la fabricació, amb destí als mercats d'ultramar, d'autobusos pre-fabricats que hom pot muntar amb la mateixa senzillesa que un joc de "meccano". La tècnica revolucionària que ha presidit la construcció d'aquests autobusos permet una economia de treball del 25 % en el muntatge i a més a més un 20 % de reducció en el pes. Hom fa en ells un ampli ús dels tubs d'acer d'un nou aliatge a base d'alumini, "hiduminium", i fusta. Els seients són enterament metàl·lics amb una armadura de tubs d'acer. Aquests materials són particularment indicats per a ésser emprats en climes càlids.

(Ambaixada Britànica—Information Department)

Ramon Turró

per JORDI D'URGELL

ENTRE els homes cims de la reconquesta espiritual, el nom de Turró resta incorporat al patrimoni europeu de la recerca científica, pels seus admirables estudis sobre els orígens del coneixement i la base tròfica de la intel·lecció. La seguretat i el ponderament amb què En Turró refereix la ciència experimental a la filosofia, enllaçant la metafísica amb la biologia i donant a la psicologia un fonament fisiològic, corresponent de manera tan perfecta a la unitat orgànica de la complexa persona humana, que així com En Letamendi digué que la civilització cristiana era la civilització hel·lènica posada en gràcia de Déu i En Turró esmena la frase dient que la doctrina escolàstica és la filosofia aristotèlica posada en gràcia de Déu, podríem afegir ara que la filosofia crítica d'En Turró és el positivisme empíric posat en gràcia de Déu.

Aquesta compenetració del biòleg i el filòsof assoleix en els estudis d'En Turró una màxima eficàcia. En les ciències experimentals, plantejar un problema és resoldre'l. En les ciències especulatives, plantejar un problema és cercar la complicació de totes les hipòtesis. Si do-

nem, però, a la recerca especulativa una base experimental, fondrem el dualisme de la natura humana en una síntesi harmònica. Abans que el progrés en els mitjans d'exploració dels abissos oceànics ens hagués revelat llurs meravelles, hom creia que a certes profunditats no podria existir la vida animal, car la pressió de les aigües era enorme i la foscor absoluta. I després hem vist que tots els exemplars de la fauna meravellosa dels abissos oceànics moren en ésser trets a la superfície, car llur pressió interna correspon exactament a la pressió externa de les profunditats on viuen, i són animals fosforescents. No fou endebades que la saviesa del segle recongués l'experiència com la mare de la ciència.

En Ramon Turró i Darder fou nat a la ciutat de Girona el dia 9 de desembre del 1854 i batejat a l'església del Mercadal. Però la seva vila pairal és Malgrat, d'on eren fills els seus pares i on passà la seva infantesa. La dona del moliner de la casa pairal li féu de dida.

A les Escoles Pies de Calella estudià l'ensenyament primari i a l'Institut de Girona el batxillerat.

Ramon Turró vingué a Barcelona, on començà a estudiar la carrera de metge. Al segon any va interrompre els estudis com a conseqüència de la situació política del país. Ardit liberal, En Turró aixecà una partida de voluntaris de la llibertat per lluitar contra els carlins. En parlar d'aquella època, el seu biògraf, Leandre Cervera, en diu:

"Fóra interessantíssim d'historiar amb detalls la "vida militar" de Ramon Turró, car segurament és plena de pintoresques aventures. Nosaltres havem sentit contar-ne per a tots els gustos. Hom diu que Turró formà part d'un grup de guerrillers extraordinàriament temuts per llur valentia i enginy. Aquest grup, comandat per un entusiasta cabdill, les dots militars del qual eren purament intuïtives, anava de victòria en victòria, foragitant els reaccionaris de pertot arreu. Un dia, però, un professional de l'estratègia, que anys després havia d'ocupar un alt lloc dintre la milícia, s'oferí a capitanejar-lo i, ai las!, l'enemic sabé aprofitar l'avinentesa per a venjar-se... En Turró i molts pocs dels seus companys es pogueren salvar tirant-se a l'aigua i fent-se un tip de nedar. La resta de la partida fou feta presonera."

Proclamada la República Espanyola l'any 1871, En Turró

continuà els seus estudis de metge; però quan tan sols li faltava l'assignatura de Medicina decidí no examinar-se, cursà tota la carrera de Filosofia i Lletres i se n'anà a Madrid.

A la capital d'Espanya, En Turró treballà com a periodista al diari "El Progreso", que dirigia En Rafael Comenge ("Somniator"). Hi publicà el seu primer llibre "Composiciones literarias", recull de poesies i assaigs en prosa, veritable obra d'aficionat, i després una ja notabilíssima memòria sobre la circulació de la sang, de gran empena i volada, que anunciava ja el savi il·lustre que hi havia en Ramon Turró. Fou traduïda tot seguit al francès.

Leandre Cervera evoca molt escaientment el nom de Miquel Servet com a precursor insigne de Ramon Turró en aquest ram.

Vingueren després les polèmiques amb En Letamendi a "El Siglo Médico", i, en guanyar el Dr. Jaume Pi i Sunyer la càtedra de Patologia General a la Universitat de Barcelona, aconseguí el retorn d'En Turró a la nostra ciutat, on treballà com a ajudant de freballs pràctics d'aquell il·lustre professor. No el varen poder convèncer que es llicenciés en Medicina, però els seus amics aconseguiren que obtingués el títol oficial de veterinari a l'Escola de Santiago de Galícia.

Aleshores ingressà al Laboratori Municipal, on la seva tasca fou tan notable. El seu temperament i el seu concepte científic toparen amb els del doctor Jaume Ferran, una altra glòria legítima de la nostra terra. En Turró seguí els seus treballs al Laboratori del Parc i organitzà el de Bacteriologia de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques, presidida pel Dr. Forgas.

Els treballs d'En Turró evitaren aleshores a la ciutat la propagació d'una epidèmia de grànola que va poder ésser dominada efectivament sense greus danys. La intervenció d'En Turró en la terrible epidèmia tífica del 1914 constituí un veritable títol de glòria per a l'home de ciència i el ciutadà.

A partir de l'any 1892, les distincions i honors plogueren sobre l'il·lustre biòleg.

No ens és possible una bibliografia crítica d'En Ramon Turró, que exigiria volums. Les seves obres són universalment conegudes.

Els orígens del coneixement: la fam, foren publicats en català, en castellà, en francès i en alemany. Aquell estudi sobirà de la psicofisiologia de la fam va merèixer comentaris entusiastes de molts savis i estudiosos peninsulars i estrangers. A l'edició castellana hi ha un pròleg de Miguel de Unamuno, interessantíssim com tots els seus treballs.

I és molt curiós de constatar el menyspreu amb què parla l'Unamuno dels filòsofs catalans Balmes i Llorens; recorda a través del temps, de l'espai i de les diverses ideologies, la posició de Mariana davant Lluï.

A les conferències que donà a la Residència d'Estudiants de Madrid sobre *La base tròfica de la intel·ligència* el Dr. Turró amplià les seves observacions sobre els orígens del coneixement.

La seva *Filosofia crítica* és l'aplec de les lliçons explicades a la Societat de Biologia. Com a la *Criteriologia de Jaume Balmes*, publicada als Arxius de l'Institut de Ciències, l'objecte d'En Turró és combatre la teoria kantiana del coneixement. Sempre defensà ardidament l'objectivisme aristotèlic com a concreció de l'esperit grec i llatí, contra el subjectivisme kantianisme com a tesi germànica. En aquest punt era irreductible.

En Ramon Turró fou l'exemple viu que el seny no exclou la genialitat ni tampoc la passió. Car ell era un home genial, un home de passions i adhuc de passions violentes, i, malgrat tot, era el seny pairal fet carn. El seny no és la grisor, ni la passivitat, ni la indiferència, sinó tot el contrari. Era una encarnació poderosíssima del seny pairal, d'aquest seny pairal que algú confon amb la vulgaritat.

Lo dialecte lengadocià

per LOÏS ALIBERT

Iniciem avui la publicació, extractada, de l'interessantíssim pròleg a la GRAMÀTICA OCCITANA, de Loïs Alibert, Diplomat Superior d'Estudis Meridionals de la Universitat de Tolosa, Secretari General de la «Societat d'Estudis Occitans». (1) En successius números anirem donant capítols d'aquest interessant treball, el qual esperem que contribuirà a desvetllar l'atenció dels catalans per tot el que fa referència als Països de Llengua d'Oc, dels quals Catalunya és una branca.

(1) GRAMÀTICA OCCITANA. - Societat d'Estudis Occitans. - Tolosa, 1935.

L'encastre geogràfic

EN parlant de Lengadoc, nos referissem, non pas a la província reiala de l'ancià regim, mas pus-leu al grop de païses qu'emplegan los parlars lengadocians. Es atal qu'anexam al nostre domeni: Agenés, Carcin, Roergue, Orlhagués e país de Foïs, e que ne trasem Velai, Vivarés e país de Nimes e d'Uzès. (*)

Aquest vast airal enclau aproximativament onze departaments: Lausera, Avairón, Olt, part d'Olt e Garona, Tarn o Garona, Tarn, Nauta Garona, Aude, Arieja, Erau e Gard. Cal i ajustar una part de Cantal, de Gironda e de Pireneus Orientals, e ne distraire una part d'Olt e Garona, Tarn e Garona, Nauta Garona, Arieja e

Gard. Aquò representa al mens 3.500.000 abitants sus un total d'unis detz milions d'occitans cispirenencs. Lo dialecte lengadocià constituís donc la mai poderosa unitat linguistica de la Terra d'Oc.

Aquela unitat resulta de la configuracion geografica de la província entre Rose, Garona, Mediterranea, Pireneus e Massís septentrional. Suls penjals meridionals d'aquel Massís, isolats del Nord pels Monts d'Auverna e de la Margarida, los païses de cantonament (Orlhagués, Gavaudan, Roergue, Cevenas, Naut Carcin e Albigés) se religan estreïtament per las vals de Tarn, d'Olt e de lors afluents cap a Garona, e per las vals de Gard e d'Erau cap a la mar, als païses de passatge (Nimesene, Montpelhierenc, Biterrés, Narbonés, Carcassés, Lauragués, Tolosàn, Bas Carcin e Agenés), que s'escalonan de Rose a Garona

(*) Convendria d'i ajustar encara los parlars del Peirigord meridional (Brageirac e Sarlat) que presentan los caractèrs distinctius del lengadocià.

per la planura estreita del ribeirès mediterraneu, la val inferiora d'Aude e de son affluent Fresquel e lo col de Naurosa. De pariva faicón, las nautas vals d'Aude e d'Arieja embrançan Rasés amb Carcassés e lo país de Foïs amb Tolosàn.

L'interdependéncia d'aquels terraires es la consequéncia d'aquela disposicion fisica. De Narbona a Carcassona, se crosan los vielhs camins que, despuèi los temps de la preistòria, meton en relacion las terras ibericas de Catalonha amb Provença e lo Massis septentrional, lo bacin de Rose amb lo de Garona. La sofraita d'un grand centre de convergéncia es estada parcialament suplida per aquels ligams geografics que, de tot temps, an solidarizat las terras lengadociaras. Per dessús las varietats geograficas e etnicas, Lengadoc a congregat e servat una vida comuna tant e mai que cap d'autre país natural. De mai, sa situacion l'a gandit pendent de longs segles de las influéncias racicas e linguisticas vengudas del Nord. Aquestas l'an pogut aténher que sedassadas e amortidas a travers Provença a l'Est e Lemosin al Nord-Oest.

Los pobles primitius

Es pas trop s'aventurar de dire que l'ossa montanhenc d'Occitania a favorizat la fixacion e

la permanéncia de las raças preistoricas. Los limits de la lenga d'Oïl e de la lenga d'Oc mostrian clarament lo rotle jogat pel sistema orografic dins la conservacion dels pobles meridionals. Al Nord d'aquel limit, los envasidors balatjan literalament las poblacions, al Sud, al contrari, podon penetrar que per infiltracion e barreja amb los autoctòns.

A la fin de l'epoca neolitica e a la del bronze, los dos penjals dels Pireneus veson se desvolopar una cultura pròpia, aquela del poble pireneic que correspond a la civilizacion megalitica, dont los basques seriàn los darriers representants. Segon Bosch i Gimpera e Serra Rafols, sas manifestacions s'espandisson dels Pireneus catalans al Massis septentrional e, al delà del Rose, fins als Alps Maritims. Los envasidors venguts d'Africa o d'Asia pòran s'i barrejar, mas arribaràn pas jamai a obliterar aquel primier fons racial.

Demest aquestis, los escrivans de l'antiquitat senhalan los ligurs, d'origina mal coneguda, que, vers lo segond millenari abans Jesus Crist, ocuperon l'Europa occidentala per se cantonar pus tard dins los Alps de Provença. Correspondon dins nostras regions a l'edat del bronze. Prep de onze cents ans après, los primiers celtas s'infiltran dins las terras occitanas

e i portan la cultura halstatianna del fer. Cap a l'any 500 abans Jesus Crist, los ibers d'origina ispano-africana caminan lo long del litoral mediterraneu per s'arrestar al Rose.

Dins aquel periode, los pobles mediterraneus portan lo bronze als nostres aujols. Del segle VI al segle III abans Jesus Crist, l'influéncia greca

prend un grand desvolopament sul ribeirés lengadocià amb la fondación d'Agde e probablement del port de Vendres. Los ibers e los ligurs s'ellenizan prigondament. Las excavacions de Montlaurès costa Narbona e aquelas d'Enseruna prep de Beziers ne son d'irrecusabíes testimonis.

(Seguirà)

Politica interna italiana

per JACINT VERGÉS

EL gran historiador italià G. Ferrero deia que el parlamentarisme no havia penetrat profundament dins l'ànima del seu país. Abans de l'adveniment del feixisme hi havia partits i homes polítics, però totes les discussions es limitaven a cinquanta o cent homes polítics, preocupats principalment per la defensa dels interessos personals. El poble els mirava sense comprendre el que pretenien. I hens ací explicat el perquè de l'èxit del feixisme.

En instaurar-se el feixisme, l'educació política del poble italià no va donar un pas més endavant. Avui, els individus menors de quaranta anys s'han hagut de desempallegar d'un cert nombre d'idees falses amb les quals el feixisme havia adormit llurs esperits. La Monarquia difícilment volia acceptar res de nou. Però quines iniciatives podia prendre, si també ella estava acusada?

La continuació de la Monarquia fou dolorosament sentida pel Vaticà, i el Vaticà pensava segons els interessos de l'Església. Tenia raó. Acceptada la Monarquia, ja no podia comptar amb els monàrquics, perquè la idea monàrquica ja no constituïa un

partit. Entre els seus adeptes existeixen sempre conservadors, liberals, membres de l'ala dreta del partit social-cristià i alguns nacionalistes que voluntàriament s'havien emparat sota el paraplú mussolinià. En qualsevol dels casos no tenien un cap ni un ideal. Els generals, els cortesans i alguns antics ministres eren tot llur bagatge.

Sortosament per al Vaticà, els social-cristians aparegueren en escena i trobaren immediatament (en contra de Sturzo, antic cap del moviment, sempre resident a Amèrica), un cap en la persona de De Gasperi, que s'havia passat els vint-i-dos anys del règim feixista com a bibliotecari del Vaticà. Però els social-cristians italians, igual que el M. R. P. francès, no són, i no poden ésser, un partit rigid i disciplinat com els partits comunistes... Representen l'arc de Sant Martí de tot el món catòlic, i entre ells es troben conservadors i catòlics exacerbat. A més, una gran majoria del poble italià va adoptar aquell partit per por al socialisme i al comunisme. Quants seran els veritables social-cristians entre la gran massa que votà pel partit? Quan es va realitzar el

plebiscit el partit es va dividir en dues parts: una meitat era monàrquica i una altra meitat republicana. El partit estava dividit. Després de la signatura del tractat de pau, tan desfavorable a la seva pàtria, possiblement De Gasperi es veurà obligat a actuar enèrgicament per a evitar la desmembració del partit.

En l'ala esquerra, els socialistes i comunistes s'apoderaren d'una gran fracció de l'opinió pública italiana. A l'Occident, per regla general, els socialistes i comunistes són considerats com a germans enemics. En el cas d'Itàlia cal fer una distinció. Hem de tenir en compte que els comunistes formen un partit solidíssim i que, en certes regions, ha entrat en batalla silenciosa amb el món catòlic.

Els socialistes, contràriament, no constitueixen un partit sòlid. El partit socialista, com el social-cristià, està compost per la juxtaposició dels més diversos elements. En l'ala dreta es troba el grup dirigit per Saragat, antic ambaixador a París i ex-president de la Constitució, que era partidari de Silone. Tots el homes de la "Critica Sociale" i de la "Iniziativa Socialista". En l'ala esquerra hom troba el vell Pietro Nenni, sota la influència del qual fou signada, durant les eleccions municipals, una aliança amb els

comunistes, i que dirigi fins fa poc tots els atacs contra els socialistes de dreta que obeïen Saragat. Aquest, però, li contestava igual. En el grup parlamentari els reformistes tenien gairebé majoria; però després, en les últimes eleccions, una evolució rapidíssima arrossegà les federacions cap a l'esquerra. Els quadres parlamentaris estaven en llur majoria a la dreta.

El Congrés de Roma també donà la raó a les esquerres. La majoria dels homes de "Critica Sociale" i de "Iniziativa Socialista" es varen separar de Saragat. Aquest declarà que ell i els seus seguidors no constituïen cap grup dissident, però que anaven a formar una secció de la II Internacional. És a dir, que considerant-se ells com els veritables socialistes, tots llurs adversaris apareixien com a emboscats.

Els elements essencials del desequilibri italià no foren complets si no hi enclouïem dues forces: l'"Uomo Qualunque" i l'anticlericalisme.

L'anticlericalisme era antigament el gran problema dels republicans. Els republicans d'avui constitueixen un partit poc nombrós i sense influència. La República és ja un fet. L'Itàlia avançat ja no és republicà: és socialista, social-cristià de l'ala esquerra o comunista. Subsís-

teix, això no obstant, un corrent anticlerical. Últimament ha donat senyals de vida en publicacions d'òrgans de Premsa contraris al Papa, a l'Església i al clergat. Quan el feixisme intervingué en la vida política italiana, el Papa es trobava, encara, en la mateixa situació del 1870: presoner voluntari en el Vaticà.

Un dels aspectes més curiosos de l'obra legislativa italiana ha estat sens dubte la inesperada ratificació dels acords de Letran, signats, l'onze de febrer del 1929, per Mussolini i el cardenal secretari d'Estat, Gasparri. Aquest acte transcendental acabava amb la lluita sorda que venia enfrontant la Itàlia oficial amb el Vaticà des del 1861, i resolvia la qüestió romana. Els acords de Letran comprenien tres textos: un Tractat polític reconeixent a la Santa Seu la sobirania territorial del Vaticà i proclamant el catolicisme com a única religió de l'Estat; un Acord financer prevenint reparacions italianes al Vaticà pels danys ocasionats l'any 1870, i, per fi, un Concordat regulant una sèrie de qüestions jurídiques relatives a la posició de l'Església catòlica, a la indissolubilitat del matrimoni, etcètera.

Quan, a començaments del mes de març, els cristians-demòcrates, obeint un desig

personal del Papa Pius XII, suggeriren que els acords de Letran restessin incorporats totalment a la Constitució, tal proposició provocà una commoció general en els partits republicans i laics. Orlando, Croce, Nenni i Togliatti pronunciaren discursos apassionats contra la inclusió de l'article VII, que feia formar part de la Constitució els acords de Letran. ¿No portaven aquests acords la signatura vergonyosa de Mussolini i donaven a la Santa Seu i a l'Església una posició incompatible amb els principis d'una democràcia progressiva i laica? ¿No eren contraris a la llibertat confessional? En el terreny jurídic, ¿no resultava absurd d'incloure en una Constitució un acord interestatal procedent del Dret internacional? El cèlebre jurista Florenti Calamandrei observava irònicament: "Amb el mateix moliu hauriem pogut incloure un article que digués: Itàlia i França són nacions sobiranes i independents". Entre tots aquests raonaments de l'oposició semblava que el desig del Pontifex no obtindria una acceptació fàcil.

Fou aleshores quan va produir-se un d'aquests cops teatrals o revolucions dialèctiques, el secret dels quals semblen monopolitzar els comunistes. El partit de la revolució proletària

votà a favor dels acords de Le-tran. Togliatti, en un discurs davant de les Constituents, exposà que el projecte catòlic li semblava incongruent, estúpid i perillós, però que, *per respecte a la pau religiosa i a la tolerància, i sense la més petita consideració electoral*, els comunistes votarien per la inclusió amb els social-cristians, els qualunquistes, els monàrquics i una part dels liberals, contribuint així a fer de l'Estat italià una "república confessional", ja que l'article VII fou acceptat el 25 de març, per 350 vots contra 149.

No tinc elements de judici per a formular-ne un sobre l'"Uomo Qualunque", aquest moviment dirigit per Giannini. L'"Uomo Qualunque" (L'home del carrer) al començament era el títol d'un periòdic humorístic que a la Itàlia pertorbada, desorientada, de la postguerra, aconseguí una nombrosa tirada. Després els lectors de Giannini formaren un partit. Excuso dir-vos que aquests lectors arribaren de tots els indrets d'Itàlia i que seria molt difícil de saber quin era el color del partit a què pertanyien. En principi, els homes d'aquest partit

pertanyien a l'oposició. Però a què s'oposaven? La resposta és nícia. On anaren a parar els vint-i-tants milions de feixistes que durant vint-i-tres anys visqueren els jorns triomfals de Mussolini? Els uns foren assassinats, els altres empresonats, però una gran majoria gaudeixen de llibertat. S'han convertit? Si i no.

Certament, la major part dels feixistes s'han allistat a l'"Uomo Qualunque". El que dóna una certa seguretat és la personalitat del Cap, i la impossibilitat de crear (a Itàlia), l'any 1947, una organització militar anàloga a la que donà força al feixisme en el període 1919 a 1922.

El cas d'Itàlia és tan delicat, que no és un secret per a ningú l'atenció amb què la vigilen Anglaterra i Amèrica. Pràcticament es troba en la mateixa situació que l'Alemanya occidental, que Àustria o Grècia, en el límit de dues esferes d'influència, i com a tal està sotmesa a dues accions en violenta oposició. A més, pel seu afebliment intern, sols resta a Itàlia l'alternativa de seguir els uns o els altres.

Stendhal, egotista?

per JOAN ESTEVA VILARRASA

És creença general considerar Stendhal com un egotista. La diferència que hi ha entre egotista i egoista és gran. Anem, doncs, a definir i a explicar el que entenem per ambdues paraules, perquè, en conèixer-les, sapiguem si hom pot considerar exacta aquesta afirmació.

Egotista és l'home posseït per un amor immoderat d'ell mateix, que li fa ordenar tots els seus actes envers el bé propi, *sense tenir cura dels altres*.

L'egoista, en canvi, és l'home que ho vol atreure tot cap a ell, encara que pertanyi als altres. La diferència, és, doncs, clara: l'egotista es circumscriu al seu jo; tant se li'n dóna de tot el que resta fora d'ell; només dóna una importància excessiva a tot allò que l'afecta personalment. No vol res dels altres; deixà que els qui desitgen riquesa servin llur diner, deixa que els xerraires parlin i que els escriptors expressin llurs idees. Però ell no vol ni consent que ningú intervingui en les seves coses. La seva divisa és la de Julien Sorel: "Què se me'n dóna, a mi, dels altres!"

Però és Stendhal tan egotis-

ta i tan poc egoista com afirmen alguns autors? Nosaltres creiem sincerament que no. Julien repeteix massa vegades "Què se me'n dóna, dels altres!" per a no fer-se sospitos d'insinceritat. Un egotista autèntic portaria aquesta divisa en el seu subconscient i no cercaria mai d'expressar-la en veu alta i menys, molt menys, d'expressar-la sovint. Diu el vulgus, amb encertada visió: "Digues-me de què et vantes i et diré què et manca", i aquesta vegada l'autor anònim de la dita ha encertat el fitó. No s'ha d'ésser massa entès en psicologia per a comprendre aquesta veritat. Sempre que algú repeteix amb massa insistència que els altres tant se li'n donen, i insinua que us parlarà sincerament, malfieu-vos-en: gairebé sempre s'amaga sota aquestes paraules un home feble que es protegeix amb aquest escut i es prepara a dir-vos una mentida.

Stendhal és un home feble, però amb un alt concepte d'ell mateix: es pensa que ha de triomfar, i vol triomfar. Es vol fer el fort, però ell sap interiorment que no ho és, de fort. Els seus complexos d'inferioritat l'estimulen, però ensems el

turmenten. Així, quan el seu pare li diu, parlant de Lluís XVI: "És terrible! L'han assassinat!", ell diu: "Ha estat una de les alegries més grans de la meua vida." I en aquests moments és quan hom l'ha dè comprendre; si s'expressa així, més que per maldat o per odi envers Lluís XVI, és per no semblar feble. Una altra vegada dirà: "Per mi, els éssers febles són enzes." Sent per la feblesa una veritable obsessió. Els seus personatges volen ésser sempre enèrgics: Julien Sorel i Fabrici maten; la duquessa San-saverino emmetzina. I tot perquè ell s'ha sentit feble i humiliat tantes vegades. Perquè la seva figura no és arrogant: és baix, grassó i té les cames terriblement curtes. Sent enveja dels seus amics militars, ben plantats i amadors, que l'arrecenen davant de les dones, davant d'aquella Àngela Pietagrua que ell ama en secret; sense atrevir-se a dir-li res. I no serà perquè Àngela sigui esquerpa! Però ell és terriblement feble i li manca confiança en ell mateix.

Stendhal és un hiperestèsic de gran imaginació. Intellectuàlment, se sent molt superior als seus fanfarrons amics. Creu que si les dones arribaven al seu intel·lecte s'enamorarien més d'ell que de ningú. Però aquest

dia no arriba, i cap dona no es fixa en ell.

El que imagina Stendhal és sempre superior a la realitat. Quan arriba a París, té una desil·lusió; "No és més que això?" I quan coneix de la vora els generals de Napoleó, els noms gloriosos dels quals ell havia idealitzat, no veu més, desil·lusionat, que l'home gros-ser que abunda a tot arreu. Sempre que s'enfronta amb la realitat en surt desil·lusionat i sent en el seu interior el que ell creu una injustícia, i és que aquells homes admirats, que en el món són considerats per damunt d'ell, haurien d'estar sota d'ell. Però s'erra; car no veu que aquell home, intel·lectualment toix i menys sensible que no pas ell, és, en canvi, en aquella època de l'Imperi, molt millor soldat.

Sofreix quan veu que no sobresurt: "Perquè no sóc un cap de bestiar, per això no sóc res". Així s'esforça per convèncer-se i fer comprendre als altres que si no ha triomfat és per la seva superioritat i per no ésser un cap de bestiar, per no voler-se ajupir.

Creu, com Schopenhauer, que ningú no pot veure en els altres més del que hom porta en ell mateix. Per això ell, esperit superior, només pot ésser apreuat per esperits superiors. Els triomfadors fàcils són per

ell unes mitjanies. I, encara que això pugui ésser cert en moments determinats, no és menys cert que en el seu cas no ho era. Stendhal no és un home genial. No és un home per a ésser admirat, sinó per a ésser comprès. En canvi, hi ha molts que no foren "caps de bestiar", homes de gran enginy i talent, que foren admirats per llurs contemporanis: Newton, Goethe...

Stendhal considera l'amor com una obligació. Ell no pot ésser menys que els seus amics. Julien no vol ni la senyora de Renal ni Matilde. Si s'enfila per una escala a la cambra d'aquesta darrera, no ho fa per amor, sinó per vanitat, per ésser com els altres, o més que ells. Quan, ja dins la cambra, ella descansa el cap sobre el seu pit, Julien no pensa ni a besar-la, ni a abraçar-la, ni a fer-li promences d'amor eternal: només pensa en el seu èxit i que ha conquistat l'orgullosa senyoreta de La Môle, ell, el secretari del seu pare. Una vegada això assolit, ja no pensa en ella, ni en l'amor. La situació se li fa llarga i enutjosa, i només frisa per anar-se'n. Se sent alliberat d'una obligació carregosa que s'havia imposat. Ja ha complert el seu deure. En considerar l'amor com una obligació, hom comprèn que jamai no en fruità. Estima la senyora de Renal i

després la senyoreta de La Môle; menysprea aquesta i torna a estimar la senyora de Renal quan es troba en presó. Amb un amor semblant ama la duquessa Sansaverina i després es pensa estimar Cèlia Clonti. Stendhal desitjava tenir un amor veritable, i se'l va imaginar. El darrer amor de Fabri ci ens el vol presentar desinteressat, veritable, passional. Però jo crec que qui no consideri aquest amor tan superficial com el de la senyoreta de La Môle ha llegit Stendhal sense comprendre'l.

Les novel·les de Stendhal foren poc llegides en la seva època. No tingueren èxit, i ell torna a enganyar-se i vol enganyar els altres en dir que li plau força de no agradar a ningú. Però després les seves paraules profètiques el traeixen: "Jo seré cèlebre el 1880." Mots que jamai no hauria pronunciat un egotista autèntic i que són una veritable lamentació.

Stefan Zweig el compara a Schopenhauer i diu que és el seu germà psicològic. D'acord. Però que lluny és, ara, d'un egotista! Diu l'autor de "El món com a voluntat i representació": "Qui vulgui viure entre els homes no n'ha de rebutjar cap, per grotesc o dolent que sigui. Sinó que ha de dir: Ja que no el puc canviar, l'empraré tal com és." Paraules que demos-

tren desig de triomfar i de sotmetre els altres: l'antitesi del "Què se me'n dona, a mi, dels altres!"

El fet que Henri Beyle no signi mai amb el seu nom no prova que no tingui ambició literària i que tant se li'n doni de l'elogi aliè sinó més aviat —al meu entendre— que li manca confiança en ell mateix i tem el judici crític dels altres. Diuen que les seves obres són sinceres. Potser... Algú les ha comparades a un diari íntim. És versemblant..., però un diari íntim que el que l'escriu sap que ha d'ésser llegit pels altres. En canvi, el seu veritable diari íntim estava escrit amb clau. Vol amagar un atuïment interior, adés creant personages com Julien o Fabrice, adés

amb jocs d'enginy, no sempre ben rebuts, o amb plasenteries poca-soltes. Un dia es fa anunciar com a Bombet, el gran comerciant, l'home ric i de grans afers. Altres vegades és el baró de Dormant... A'guns biògrafs diuen que Henri Beyle arribà a emprar fins a 200 pseudònims.

Amb el que hem esmentat creiem poder afirmar que Stendhal no fou jamai egotista. Sempre ho volgué aparentar i moltes vegades ho va aconseguir, però no l'ha comprès bé qui no ha aprofundit en l'abast d'aquestes frases i les ha llegides lleugerament: "Què se me'n dona, a mi, dels altres!"; "Perquè no sóc un cap de bestiar, per això no sóc res", i "Seré comprès el 1880."

APARELL D'ALARMA CONTRA EL FOC Y ELS ROBATORIS

UN nou aparell d'alarma combinat per a la protecció contra el foc i els robatoris, que té la particularitat d'avisar silenciosament la Policia, quan el lladre es troba dins el local protegit, i els bombers en produir-se l'incendi, ha cridat poderosament l'atenció a la Fira d'Indústries Britàniques. Es tracta d'un aparell electrònic que s'engega per la intercepció d'una xarxa de raigs infraroigs. Funciona silenciosament, de tal manera que el lladre no pot endevinar que la seva presència ha estat notada, i la Policia el podrà sorprendre infraganti.

(Ambaixada Britànica—Information Department)

A través dels segles:

Wifred el Pilós

El nom del fundador de la gloriosa dinastia catalana ha pres diverses formes en passar al llenguatge popular. A més de Wifred, tenim Guifré i Jofre. És curiós saber que alguns cognoms catalans, com Xifré, Xifra, Jofre, etc., són igualment formes del mateix nom. Si haguéssim de seguir la forma més corrent en el català clàssic, diríem Guifré. Però ací preferim el nom de Wifred, perquè és el més conegut i general avui.

El comte de Barcelona, Wifred I, fou la soca de l'arbre de la dinastia catalana, que després fou també dinastia d'Aragó, i de Mallorca, i de Sicília. Durant els primers temps de la Reconquesta, els comtes dels diferents comtats catalans eren designats pels monarques de França, que exercien la sobirania, per haver emprès, amb la cooperació dels catalans, la recuperació de les terres envaïdes pels àrabs. Però, mentre governava Wifred el comtat de Barcelona, l'Assemblea franca de Quiersí declarà hereditaris els gran feus (any 877), de manera que els comtats catalans, entre ells el de Barcelona, que

era el principal, quedaren vinculats a una família.

S'havia cregut que el comte Wifred, o Guifré, o Jofre, era nét del comte Borrell d'Ausona (Vic), i se li atribuïa ascendència franca. Estudis moderns han provat que era fill del comte Sunifred d'Urgell i nét del comte governador de la Cerdanya, Isinari o Asnar. Aquest Asnar era un peninsular que s'havia refugiat a l'altra banda dels Pirineus, en temps de la invasió musulmana. El seu nom pot fer creure que procedia del que després fou territori d'Aragó.

Anys enrera era cosa admesa que amb Wifred el Pilós (que governà de l'any 873 al 898) començà la independència de Catalunya, és a dir, el comtat de Barcelona, que tenia sota la seva hegemonia gairebé tots els altres comtats catalans. Però això és una equivocació que convé rectificar. Declarat hereditari el comtat Wifred i els seus descendents continuaren essent feudataris dels reis de França. Això no obstant, els lligams s'aflixaren molt, i la personalitat nacional catalana, que anava formant-se, s'enrobustí.

La independència no vingué fins el darrer terç del segle X. Aleshores el comte Borrell II (954-992) hagué de recobrar amb les seves pròpies forces, sense l'auxili de França, els territoris de què el famós guerrer àrab Almançor s'havia apoderat, entre els quals hi havia la ciutat de Barcelona, presa pels sarraïns el 6 de juliol de l'any 986. De llavors endavant ja no s'encunyaren més monedes franques a Barcelona. Les encunyades en temps del comte Ramon Borrell (992-1018) porten l'efigie d'aquest.

* * *

Tornant a Wifred el Pilós, advertirem que és una pura faula poètica allò de les quatre ditades de sang que l'emperador franc Carles el Calb marcà en l'escut d'En Wifred, nafrat en una imaginària batalla. Aquesta explicació de l'escut i bandera de Catalunya ja no pot figurar avui en cap llibre d'història seriosos, perquè fa molt temps que està demostrada la seva falsedat.

Què vol dir l'apel·latiu de *Pilós* aplicat al comte Wifred? Els castellans no l'han inter-

pretat bé en traduir-lo per *Vellós*, és a dir, pelut. Molt més probable és que volgués dir "de cabells o barba abundants". Un historiador català, N'Antoni Bofarull, féu notar que en el llatí de la baixa edat s'aplicava l'apel·latiu de *Hirsutus* o *Pilosus* al comte encarregat d'un districte erm o silvestre i que això és el que devia voler dir *Pilós*. Posteriorment, altres historiadors han tornat a afirmar que *Pilós* significa "abundant de cabell". Ens decantem a creure això darrer. Noti's que en el català antic es deia molt Guifré o Jofre *lo Pelós*.

* * *

Wifred I eixamplà amb les seves conquestes el territori de Catalunya prenent extenses terres als àrabs. Ell fundà el monestir de Ripoll, el gran monument de l'època comtal. L'any 888, llesta l'obra, es féu la sollemníssima cerimònia de la consagració i dedicació, a la qual assistí el comte Wifred amb la seva muller Winidilda. En aquest célebre monestir hi ha la tomba que tanca les despulles del fundador de la dinastia catalana.

PITÀGORAS deia: "L'espectacle del món s'assembla al dels Jocs Olímpics. Uns hi planten la tenda i no pensen sinó en llur propi gaudi; altres es paguen tant de llur persona, que només cerquen la glòria, i, per últim, n'hi ha d'altres que s'accontenten veient els jocs. I no és pas aquesta darrera la pitjor condició».

Tres prosas

de JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

Francisco Giner

IBA y venía, como un fuego con viento; y se erguía, silbante viora de luz, y se derramaba y se prendía, chispeante enredadera de ascuas, y se abalanzaba, leonzuelo relampagueante, y se encauzaba, reguero puro de oro; y aparecía sin unión visible aquí y allá, por todas partes, delgado, aéreo, inasequible, con la elasticidad libre de la diabólica llama. (¿Qué nombres eran, entonces, los que le pusieron, vivo y muerto, a este incendio agudo, esos que tan bien lo desconocieron? ¿Qué fué aquello de "San Francisquito", de "Don Francisquito", de "Don Paco", de "Asís", de "Santito", de "Paco"? ¡No, no; nada de eso! De ponerle algo más que su nombre, y como él se lo ponía, Francisco Giner, o como se lo ponían los más suyos, Don Francisco, más bien algo de un infierno espiritualizado.)

Bueno, sin duda, mejor que bondadoso, buenísimo; pero por gusto, por embriaguez verdadera, por arranque de enamorado, por dolor y por remordimiento totales. Sí, una alegre llama condenada a la tierra, llena de pensativo y alerta sentimiento; el espectro sobrecogido, ansioso y dispuesto de la pasión sublimada, seca la materia a fuerza de arder por todo y a cada hora, pero fresca el alma y abundante, fuente de sangre irrestañable en un campo de estío. Y sus lenguas innumerables lo lamían todo (rosa, llaga, estrella) en una caritativa renovación constante. En todo era todo en él; niño en el niño, mujer en la mujer, hombre como cada hombre: el joven, el enfermo, el listo, el peor, el sano, el viejo, el inocente; y árbol en el paisaje, pájaro y flor, y, más que nada, luz, graciosa luz, luz.

...La luz fundente que surtía la espada de su quemado ser, atravesó el cielo total de norte a sur, de este a oeste, en perenne encandilamiento, añadiendo fulgor al día; llegó al fin de cada sinfin de sus caminos en cruz, y penetró por todos los secretos de su instante. Taló, besó, achicharró, murió, lloró, rió, resucitó con cada persona y con cada cosa. Una noche, como en la leyenda oriental, la luz, que se había ido, esta vez (¿a qué?) muy lejos,

no tuvo tiempo de volver a su espada en el punto exacto; y espada y luz se quedaron solas, aquella tendida (¡qué pavesita azul!) en su vaina de tierra; la luz (triste y como perdida con su dueña libertad) errando ancha, sin bordes en su mecido trigal infinito.

Ramón Menéndez Pidal

BAJABA de Ventura Rodríguez a Almagro, cemento central de los Pulevares; tres y cuarto de la tarde, otoño invernal; de riguroso luto, abrigo al brazo. Su venir lo recortaba cúbicamente, mayor cada vez, más tostado y negro, sobre el claro momento agudo en que la sombra y el sol de noviembre se dividen del todo, dos espirituales líquidos de densidad distinta o dos sólidos finísimos de una física estática. Al fondo de tal calle transversal, Guadarrama, sobre cuya mole ópimamente cristalizada unas nubes montañosas elevaban las montañas verdaderas, con azul, blanco y malva nitidos, a x veces su altura.

¿Venía el seco español de su casa nada más, iba solamente a su Centro? Hay siempre en D. Ramón algo severo, como si siempre fuera a un presidir, viniera de un funeral, a un descubrimiento, de cualquier alto academicismo. Trabaja, no hay duda, de etiqueta, sin que para su rígido trabajo le moleste el duro cuello almidonado, levita, banda, cruz, todo lo puesto y superpuesto de él. Y sale intacto de su tráfigo interno y externo como de una visita cortés. Aun en la calle, y de prisa, está D. Ramón en el estrado, va en ceremonia; manifestación especial o entierro. ¿Habla? Faba.

Faba. Acaso contribuya a este orden litúrgico su voz de armonio y miel, voz de dulce fablistán heroico, inflexible para la esencia, tierno para la historia; y se le oye, aunque no hable con la boca, en el fondo de sus ojos de custodia, que él lleva reservadamente, porque son sus joyas. Miradoras joyas tristes, cansadas, si se le ven de lado, libres de los lentes; y unas, de frente, con los viriles más orientales en él que en otros, como todo él. D. Ramón Menéndez Pidal parece el hombre que conserva más en España la corrección, la limpidez, la distinción de una época que está en ese invisible instante de su pasar, fundidos sus límites temblorosamente, con el trásfuga dentro, en tiempo, luz y espacio.

Héroes españoles

LAMO héroes a los españoles que en España se dedican más o menos decididamente a disciplinas estéticas o científicas.

Ambiente inadecuado, indiferente, hostil como en España no creo que los encuentre el poeta, el filósofo en otro país de este mundo. Acaso esto conviene y corresponde al tan cacareado sentido realista español. Que en España la ciencia haya sido y sea escasa y discontinua, confesionario el arte, se debe a la erizada dificultad que cerca a quien quiere cultivarlos en lo profundo. Ruido, mala temperatura, grito, incomodidad, picos, necesidad de alternación política, falta de respeto, pago escaso, etc., todo contribuye a que el hombre interior español viva triste. (La tristeza que tanto se ha visto en mi obra poética nunca se ha relacionado con su motivo más verdadero: es la angustia del adolescente, el joven, el hombre maduro que se siente desligado, solo, aparte en su vocación bella.) Como en los tiempos de Larra (lugar común, ¿verdad?, sí, sí, ya lo sé), hoy y en todos los tiempos seguramente, escribir, pintar, filosofar, esculpir, mirar los astros, crear o investigar, en suma, es, en España, llorar.

(¿Qué significa, por ejemplo, en la sociedad general española, un astrónomo, un matemático, un filósofo, un poeta? Sus señoras deben sentir vergüenza de responder: "astrónomo, filósofo, poeta, matemático". Todavía un pintor, un escultor, hacen... retratos. El médico puede salvarse moral y materialmente, porque se supone que cura esto o lo otro; y aun así, si siente la ilusión de la apartada investigación pura, si no quiere ir en su mula vendiendo salud, vive también en héroe.)

Esta cuarta raza, la heroica, sigue existiendo en la tierra y en gran número, más quizá cada día. Los griegos ofrecían a sus héroes miel, vino, leche, después de muertos, y les sacrificaban el animal negro con la cabeza baja. En el mundo actual, España principalmente, leche, vino, miel, debieran ofrecerse en vida a los héroes. El animal negro de cabeza baja puede quedar, con el artículo necrológico y la marcha fúnebre, para el héroe español muerto.

Història de la Marina Nord-americana

per SIR JOHN SQUIRE

A CABA d'aparèixer un volum contenint els annals de la Marina dels Estats Units, del qual són autors dos professors de l'Acadèmia Naval d'Annàpolis: Carroll Storrs Alden i Allan Westcott. No es tracta senzillament, d'un dietari de construccions i combats; es descriu curiosament l'activitat batalladora de la Marina; però l'esforç principal dels autors s'esmerça en la investigació del significat que per a la vida de la nació tenen les forces navals en la pau i en la guerra, no solament com a primera línia de defensa, sinó per llurs efectes en les relacions polítiques i econòmiques dels Estats Units amb els altres pobles, en el comerç marítim i en assumptes de política internacional. Això no ens ha de sorprendre en una obra escrita per dos compatriotes de l'almirall Mahan, l'obra del qual "La influència del poder naval en la Història", és el tractat més profund, intens i influent que hom hagi publicat sobre aquest tema especial.

Com és molt natural, els primers capítols són de més interès per al lector nord-americà que per a nosaltres; hi destaquen els fets d'aventurers, com el renegat anglès Paul Jones, i els combats aïllats. Però àdhuc

aquesta primera època hi és estudiada sota la llum dels principis generals, és a dir, des de la premissa que el màxim poder és aconseguit amb la més estreta cooperació. La primera esquadreta nord-americana, en l'època de la revolució, era comandada per un pilot que anys després va prestar distingits serveis a la Marina continental, però que figurà com a comissionat pel general Washington, comandant en cap de l'Exèrcit. La seva missió era la de trencar les comunicacions enemigues per mar i proveir l'Exèrcit nord-americà del material bèl·lic més necessari. Més tard les operacions de la improvisada flotilla d'Arnold al llac de Champlain produïren efectes substancials en la guerra terrestre, i la flota francesa, des del cap de Virgínia, féu possible la victòria de Yorktown. De la mateixa manera, les actuacions de Matdonouch en la guerra del 1812 i de Du Pont, Foote, Ferragut i Porter en la guerra civil, obtingueren llurs majors èxits en les operacions combinades. D'altra banda dues notables derrotes de les armes nord-americanes han d'ésser atribuïdes, en primer lloc, a la manca de cooperació: la pèrdua de l'arsenal de Norfolk el 1831 i la te-

rrible desfeta, vuitanta anys més tard, de Pearl Harbour.

Els autors, havent fixat llurs idees bàsiques, presten un significat i un gran interès a llur narració, àdhuc en els episodis més modestos. Però no fou fins a la guerra de Secessió que la Marina nord-americana o, més ben dit, les Marines, atragueren l'atenció del món: tingué lloc la famosa demostració entre el *Monitor* i el *Merrimac*, els primers vaixells blindats que entraren en acció, la llarga lluita dels quals promogué nombrosos comentaris sobre l'eficàcia del bloqueig en els temps moderns: es produïren importants qüestions referents al dret marítim internacional; hi hagué campanyes navals importants, notablement la del Mississipi, de Farragut (aquest almirall, pel seu caràcter i talent marítim, hauria d'ésser anomenat el Nelson de la Marina nord-americana).

Naturalment, poden haver existit tota mena de mariners gloriosos desconeguts durant el segle XIX, ja que jamai no tingueren ocasió favorable per a demostrar llur talent. Tingueren petites intervencions navals durant les guerres amb Mèxic, i fou l'Esquadra qui va capturar Califòrnia. Vingué la guerra entre els Estats Units i Espanya. Però tot i que la Premsa popular d'aquell temps des-

crivia dramàticament grans batalles navals a Cuba i a les Filipines, el triomf fou, en realitat, molt fàcil. Els vaixells espanyols eren tan inadequats i tan vells com braus i intel·ligents els oficials; tenien tantes probabilitats a llur favor com els xinesos contra els japonesos el 1894, i la Flota de Rostjstvensky contra el mateix enemic, un quant temps més tard. Durant la primera guerra mundial augmentà l'Esquadra nord-americana i intervingué amb tota la seva potència en la història del món en la segona guerra mundial. Resultà tan poderosa i útil per a tots els serveis com tradicionalment s'enorgullia d'ésser-ho la Marina britànica. El llibre s'ocupa, molt curosament, de les operacions del Pacífic, i resulta extraordinari de comprovar l'estreta cooperació dels aliats en aquest mar. Semblaven, però, seguir el sistema de compartiments estancs. Les forces britàniques sembla que s'han mantingut sempre en altres aigües.

Aquest resum, complet i raonable, encara que l'estil literari no resulti gaire brillant, fou acabat quan finia la guerra en el teatre d'operacions europeu; però encara no es presentia la fi de la guerra al Pacífic. Moltes coses s'han pogut aclarir: la importància crucial dels serveis aeris, el perill dels

submarins i els mètodes per a combatre'ls; la necessitat d'operacions combinades. S'han provat noves armes i noves màquines: barques de desembarcament, autos marítims, ports artificials, ponts de muntatge rapidíssim, etc. Al final, els autors fan una petita observació sobre les armes coets i prediuen que tindran èxit en l'esdevenidor. Però és impossible, àdhuc en un termini tan breu, d'acabar el llibre sense observar un buit que cada vegada serà més gran: no es fa esment, ni se'n podia fer, de la bomba atòmica, ni de la significació de l'experiència de Bikini.

Quan es publicarà la pròxima edició d'aquesta obra, quin serà, probablement, l'últim capítol? Constitueix un lloc comú entre els historiadors navals i militars que cada arma nova va seguida dels mitjans defensius i que l'evolució en aquestes qüestions és una llarga lluita entre la fletxa i l'escut, el canó i el blindatge. Un petit avanç pot fer guanyar, com s'ha esdevingut, una campanya o una guerra. En el llibre se'ns recorda com els resultats de la guerra de Secessió podien haver estat uns altres si el *Merrimac* hagués intervingut més aviat; però la teoria fou sempre que la resposta a tota arma nova està preparada i prompta a sortir,

encara que no resulti gaire consoladora. Quan començaren els grans bombardeigs de l'aviació, i després les armes V foren l'últim avanç, la gent ja parlava de les ciutats de l'esdevenidor, portades a sota terra amb les instal·lacions necessàries per a mantenir la població durant un llarg temps. Però ara ha sorgit la bomba atòmica; els avions que la transporten poden ésser destruïts com els altres, si bé amb uns pocs que arribessin a l'objectiu n'hi hauria prou per a destruir la major part de les nostres ciutats. I què hi ha de les bombes atòmiques acoblades a les armes V? Què faran les Esquadres? Els resultats de l'experiment de Bikini sols ens han arribat amb comptagotes. Al principi es considerà que els resultats eren moderats. Després varen revelar-nos que la bomba va explotar a mil iardes de distància de l'objectiu. Després s'afegiren nous vaixells a la llista dels enfonsats. Més tard resultà evident que no tan sols haurien desaparegut les tripulacions de coberta, sinó que fins i tot les que ocupessin els llocs més amagats del vaixell haurien mort a causa de la radiació, que féu impossible, de moment, totes les reparacions. Aquesta nova versió de la llança, és tan destructora, que ha d'ésser considerada diferent de totes les anteriors. I tenen els

savis que la inventaren una idea de quina mena de defensa s'hi pot oposar? Hi ha hagut un almirall que digué que, en l'esdevenidor, les flotes no es podrien concentrar. I, preguntem, on podrien anar si una

bomba significa la desaparició d'una base naval?

Potser hom arribarà a trobar les respostes adequades a tantes preguntes i continuarà treballant en la recerca de noves armes ofensives.

(Exret de "The Illustrated London News")

EL PRIMER COET A LA LLUNA

UN coet gegantí va atèrrer fa poc una velocitat de 5.700 km. per hora; ascendí a més de 160 km. sobre la superfície de la terra. Aquesta prova, duta a terme per tècnics americans des d'una solitària estació emplaçada en un paratge desert de Nuevo México, representa quelcom més que un experiment científic. A part de la tasca immediata de sondejar les parts altes de l'atmosfera i de recollir dades, jamai obtingudes fins ara, sobre la temperatura; la pressió i la força de la radiació còsmica en zones que mai no havien estat explorades, l'experiment fou un preludi per a enviar el primer coet no pilotat en un viatge de 384.000 km. des de la Terra a la Lluna.

Es troba ja en l'etapa de disseny preliminar un coet que serà constituït per dos coets. El que hom projecta és un coet "mare" que portarà un projectil de mida més petita a una altura predefinida. En arribar-hi, aquest es desprendreà automàticament i seguirà fent via fins a desprendre's de la força de gravetat de la Terra. Viatjarà després a través de la immensitat dels espais fins a arribar a la superfície de la Lluna, on el seu impacte serà indicat per un senyal lluminós prou intens per a ésser albirat per observadors proveïts de potents telescopis, en els observatoris de la Terra.

Els tècnics americans tenen l'esperança que aquesta primera etapa en la més gran de totes les aventures es podrà assolir dintre pocs anys, probablement el 1950. Aquests vols sense pilot a la Lluna preparen el camí per a una segona etapa encara més espectacular: la de les expedicions pilotades. Els tècnics de la nostra Societat Interplanetària Britànica ja tenen davant plànols per a un coet gegant, d'un pes de 1.000 tones, que portaria una tripulació de tres homes a la Lluna en uns 48 hores.

Hom ja fa proves per tal d'aplicar l'energia atòmica als avions. Quan serà aplicada a la propulsió de coets, els aportarà la mena de potència altament concentrada que cal per a fer que un gran navili interplanetari es desprengui de l'acció de la gravetat en els viatges a través dels espais.

(News of the World)

Picasso, pintor i profeta

per B. XIFRÉ-MORROS

UNES ratlles més i restarà engegat un nou article sobre Pau Picasso.

Fa temps que els tremps rasquen molt paper i hi deixen escrits els diferents judicis que l'estil d'aquest artista suscita. Des que Apollinaire va reconèixer el seu excepcional talent a conseqüència de la seva primera exposició a París, a casa d'Ambroise Vollard, la literatura europea i americana no ha deixat de prodigar-li diatribes i panegírics.

Sergio Solmi, en *Arte Moderna Straniera*, diu que el 1901, any que Pau Picasso exposa a les Galeries Vollard per primera vegada, obtingué de cop un èxit extraordinari. Aquesta afirmació es contradiu amb la de Vollard. Diu així, aquest cèlebre marxant de quadres, en les seves memòries: "Aquesta exposició no tingué cap èxit, i, en molt de temps, Picasso no trobà millor acolliment del públic..." Però, ah!... Les conseqüències van ésser prodigioses. El criteri del gran poeta Apollinaire, fou compartit per Salmon, Jacob i els pintors Braque i Derain; ja n'hi havia prou per a posar la crítica dempeus, el públic afeccionat a l'art i

àdhuc els profans, els quals van posar-ho a discussió, que ja és molt. La cosa era per a prendre-se-la seriosament; algú venia a capgirar la marxa del món, i el bon viure en sofriria les conseqüències. Calia estar alerta contra el qui venia a pertorbar la tranquil·litat de la societat.

L'any 1901 es llançava al món el cubisme; Picasso n'era l'inventor. Brunzent com un cometa, va recórrer una òrbita parabòlica, conquerí Alemanya, els Països Escandinaus, Amèrica, Itàlia i Rússia, per a caure, més encès que mai, a París i escampar les seves guspíres per tots els pobles.

Aquest segle de bon principi sempre ens ha fet rodar el cap; si no, examinem-ho en apropar-nos a les seves noccs d'or; són cinquanta anys d'aferriçada controvèrsia, i els homes encara no han pres partit per cap de les coses que ens afecten. Picasso encara ens té preocupats, però no és l'estil de Picasso el que discutim; el seu art, com un exabrupte, es posà a discussió com qualsevol altra cosa. El clima hi era propici, els homes estaven cansats, el començament del 1900 ens brindava esperan-

ces redemptores i qualsevol novetat es comentava.

El cubisme fou com un pamflet contra la pau aparent d'Europa, contra aquella generació burgesa i confiada, contra aquell esperit submergit en la vida fàcil, alegre i ensems miserable; tot prosperava a redós d'una política frívola que es precipitava capriciosament envers una gran guerra; cas simptomàtic: Alemanya fou la primera a adoptar-lo.

Què significava, doncs, l'exposició del 1901 a París, d'un jove de vint anys desconegut de tothom a les Galeries Vollard? El cubisme? No. Traslladat a París, a la Ciutat de la Llum, amb un bagatge de teles pintades, a provar fortuna, com tants d'altres que varen quedar perduts a l'Ile-de-France, Picasso va ésser recomanat per un industrial barceloní; Vollard, sense fred ni calor, el va rebre com rebia tants d'altres pintors a casa seva. El seu art li interessava relativament; Vollard era l'únic home a la terra capaç de fer-se solidari d'aquella pintura d'avançada; era el seu negoci.

Picasso, inconscientment, fou el profeta; dic profeta perquè mai no ha estat revolucionari —revolucionari estèticament, ja s'entén—. El seu art no ha estat mai una cosa evolutiva, ans al contrari: és un art de regres-

sió al primitivisme, i quan esdevé nou reflecteix la coalició plàstica dels pintors del segle XII passant per tot un procés històric de la pintura fins a emmirallar-se amb els pompeians, en còpia l'elegància, la sobrietat i l'esperit, que és el tresor que ens enlluerna i emociona. Aquests fets el converteixen en un virtuós del llapis i àdhuc dels pinzells; la seva cal·ligrafia és feta a voltes amb una gràcia que retrata tota una existència d'artistes passats i fa pressentir els futurs; no en sabreu mai el perquè, però és així.

Què és, doncs, el cubisme? Ja hi tornem a ésser, amb el cubisme tan bandejat. Discutim? El cubisme resta definit així: "Sistema seguit en pintura i en escultura pels qui consideren el volum com l'atribut important dels objectes i tracten d'expressar-lo per mitjà tan sols de figures i sòlids geomètrics."

Però també són els fets de l'època, traduïts per un artista, en uns moments d'inquietud a favor de l'espècie humana.

Filosòficament els historiadors són els millors definidors.

Pau Picasso fou l'artista elegit per a donar-nos-ho espiritualment expressat. Fou la profecia de tots els esdeveniments bèl·lics que ha sofert el món. La flama de la revolta humana.

Mr. Ernest Bevin

per MARY AGNES HAMILTON

Mr. Bevin s'ha obert el seu propi camí amb ben poques ajudes, si s'exceptuen les seves remarcables facultats interiors i el superb físic en el qual aquestes estan incloses. Una altra de les seves qualitats és que, mentre les seves energies han estat completament consagrades a les tasques públiques, ha sabut mantenir i servir enterament per a ell mateix la seva vida privada. En un món en el qual la vida privada gairebé no existeix, ell ha sabut servir la seva, i això sense escarafalls de cap mena.

Entre els milers que l'anomenen Ernie, molt pocs saben gaire de la seva vida personal, o del que fa quan és a casa i quan té lleure. Des que la gent escriu les pròpies dades personals que han de figurar en el *Who's Who*, no deixa d'ésser significatiu que les donades per ell es limitin a deu línies i mitja de la més austera reticència. Recorden que fou Ministre del Treball i Serveis Nacionals des del 1940 i que aquell any fou elegit per a la Cambra dels Comuns pel districte de Wandsworth (Central); que fou, fins aleshores, Secretari General dels Transports de la Unió General de Treballadors; que nasqué el

1881; que va servir en el Consell Assessor Econòmic (1929) i fou, el 1937, President del Consell General del Congrés de les Trade Unions; que el 1942, una col·lecció dels seus parlaments i proclames radiofòniques fou publicada sota el títol de "La feina que s'ha de fer" (*The Job to be Done*). I això és tot. Cap indicació del lloc de naixement ni —a menys que el Ministeri que regenta es pugui considerar com una adreça— del lloc de residència. No res sobre la seva família, ni d'abans ni d'ara. No res sobre "Les primeres lluites"; ni la més lleu insinuació de quin és el seu passatemp, diversió o club.

Aquesta reticència no és accidental: és característica. Durant tota una carrera en la qual ha fet grans coses, Mr. Bevin ha resistit reeixidament tots els esforços dels periodistes de les dues bandes de l'Atlàntic per treure-li quelcom que pogués ésser anomenat un "primer pla". És veritat que, no fa gaire, ha posat perquè Mr. Jacob Epstein li fes un bust. Però la seva cara és, després de tot, propietat pública; el front ample, alt, profundament solcat de plecs, el nas dominant, la boca forta i fermament cisellada, la

puixant barbata i la distingida i noble proporció de tot el cap constitueixen un assumpte que reclama el cisell, i la semblança de l'home que va crear la màquina de producció de guerra britànica s'ha de conservar per a la història en el seu aspecte més humà i vital. Això, ell ho accepta. Però la seva vida personal és ben seva i ell està decidit que així sigui. La seva esposa comparteix el seu parer. Els seus amics l'accepten. Aquells qui volen saber coses d'ell han de consultar la seva vida pública, sentir-lo parlar, veure'l treballar.

El públic britànic en general va començar a conèixer mister Bevin el 1920. Aquell any el requeriment fet pels descarregadors dels docs londinencs per tal que els augmentessin llurs migrats salaris i es regulessin les aleshores casuals condicions de llur treball donà matèria al Tribunal Industrial per a fer una enquesta, establerta per l'Acta del 1919. Lord Shaw of Dunfermline —un home de gran experiència, que s'havia dedicat a l'alta política al mateix temps que a les lleis—en fou el president; les vistes tingueren lloc en els Tribunals Reials de Justícia. El grapat de persones que assistiren a la primera sessió esdevingueren en la segona i en els dies subsegüents, una gran gentada; el cas dels "dockers"

era presentat per un home que féu d'aquell afer un cas ple de vida i donà a la seva resolució la més alta i més humana importància: un home ben afaitat, cellafosc, cepat i espatllut, amb una veu ressonant i musical, de to bronzini.

Era tal el seu domini dels fets, el seu poder d'exposició lúcida i el seu serè comandament dels sentiments, que, cada vegada que seia de nou al seu lloc, els homes i les dones de la galeria s'alçaven d'un plegat, picant de mans i de peus. Amb tota formalitat, Lord Shaw els amonestava: no era permès de picar de mans al Tribunal; però, deia tot seguit, ell simpatitzava amb aquella demostració: "Desitjo felicitar-vos en presència del Tribunal, Mr. Bevin, per la cura i la potència moral amb les quals heu presentat el cas dels treballadors. El Tribunal apreua força la clara exposició que heu fet." Després, l'advocat dels patrons, que s'oposaven a la pretensió dels "dockers", li va predir "un gran esdevenidor en aquella causa que duia tan a cor".

El que aleshores importava a Mr. Bevin era que els "dockers" aconseguissin l'augment demanat, d'un mínim de setze xilings la setmana. Això, de fet, fou atorgat, com a resultat de la seva intervenció; molts anys més tard encara estava preocupat

per l'altra part de la demanda d'aquells homes: establir unes condicions de treball no casuals. Ha arribat ja el gran esdevenidor presagiat el 1920 per Sir Lynden Macassey; i les etapes que l'hi han portat han estat continuades i fermes... fermes, sobretot, en devoció a la causa que porta tant al cor.

Nascut a l'oest d'Anglaterra, al camp, era el segon de cinc fills, i de primer es va guanyar la vida com a mosso en una masia del Devonshire. D'allà se n'anà a Bristol, i en aquesta ciutat, després de fer una pila de feines estranyes que no el portaven enlloc, fou empleat com a conductor d'un camió de repartiments, i així va entrar a l'ample món del treball de transports. Món que arribà a conèixer en tots els seus aspectes, incloent-hi l'enutjós aspecte del sense-feina. No va restar, però, creuat passivament de braços en aquesta situació: va contribuir a organitzar el Moviment dels Sense-feina de l'oest d'Anglaterra i va actuar-hi de secretari.

L'habilitat que va demostrar féu que els descarregadors d'aquella zona l'escollissin com a organitzador, i així el llançaren a la tasca més gran dels seus anys de viriòr: la tasca de dur a l'estat d'organització efectiva i d'emplenar amb un sentit de solidaritat el gran nom-

bre de petits grups de treballadors, gairebé tots mal pagats, relacionats amb les diverses i variades branques de la indústria del transport. Una Federació de Treballadors de Transports, que relligava d'una manera folgada una trentena d'unions diferents, fou portada per primer cop a l'existència; era, cal dir-ho, un cos feixuc, que actuava amb lentitud; el 1922, com a resultat de la clara iniciativa i de la ferma destresa de Mr. Bevin, així com de la seva paciència en les negociacions, fou substituïda per una amalgama: la Unió General de Treballadors de Transports.

Amb notable independència de pensament, Mr. Bevin ha dedicat quaranta dels seus seixanta anys i escriu de vida al servei no de la seva pròpia unió, solament, sinó al *tradeunionisme* en el més ample sentit del mot, com una força en els afers nacionals i internacionals. Que ell és un realista és el fet més evident en considerar la seva ment activa i capaç. Un bon cap trade-unionista ha d'ésser així; ací rau la seva contribució política característica. Però Mr. Bevin no és tan sols un gran realista: és un patriota sincer... un punt, entre altres, que li guanyà l'afecte de mister Churchill. No menys evident, però no menys real, és la pregonia vena d'idealisme que cor-

re per sota del seu constant sentit dels fets.

Això es refereix al camp sen- cer de la seva activitat, i la perpètua energia de la seva ment descobreix sempre nous camps. Quan, el 1930, va servir al Comitè Macmillan de Finan- ça i Indústria, va estudiar i do- minar els embolics de les finan- ces públiques, es senti fascinat pel problema monetari i es for- mà algunes idees clares sobre el patró or; si el juliol del 1945 el lloc que va triar va ésser el de Cancellier de l'Exchequer, aquesta ambició tenia una sòli- da base de coneixements. Enca- ra que les seves primeres pro- vatures per tal d'entrar a la Cambra dels Comuns —el 1918 i el 1931, dos anys en els quals la fortuna del Partit Laborista era molt precària— no reeixi- ren, i no en va esdevenir mem- bre fins el 1940, no li costà massa temps esdevenir mestre de la seva nova tasca. Com a Ministre del Treball va tenir una tasca tan dura i exhauri- dora com cap altra de l'admi- nistració; això no obstant, va trobar temps per a emprendre accions en grans ordres de pro- blemes socials. A més a més, en el propi camp de les Trade- Unions, la seva acció, durant tota la seva carrera, no ha es- tat mai limitada solament al seu ram industrial; sempre ha emprès els problemes des d'un

ampli punt de vista polític i social. Com ell mateix ha dit:

"En llurs orígens, les Trade Unions britàniques eren un mit- ja de donar expressió als drets dels homes, i esdevingueren una veu efectiva per a decidir les condicions sota les quals ells feien llur treball... Però, fossin quines fossin les condi- cions creades per l'ampla cor- rentia del canvi social i econò- mic, la inspiració guiadora i l'objectiu directe ha estat no menys que la llibertat de l'ho- me ordinari i les justes rela- cions entre els companys de treball."

"La llibertat de l'home ordi- nari i les justes relacions entre els companys de treball" —amb prou feines trobaríem una de- finició més escaient dels de- res d'un modern Ministre d'A- fers Exteriors. Certament, en qualsevol temps, el guiatge dels afers d'una gran unió nacional no és pas una mala escola per a un diplomàtic modern.

El Secretari General d'una gran unió tal com la dels Treballadors de Transports ha de portar les negociacions a una escala veritablement de mi- da nacional, i, en consulta amb col·legues del Consell General del Congrés de les Trade Unions, ha de prendre una part en la formulació de la política nacional i internacional. Sem- pre, el problema bàsic ha estat

el del Secretari d'Afers Exteriors: trobar camins i mitjans d'avenç pacífic i complet, de trobar sortida a problemes difícils per mitjà de la discussió, i de la negociació, i de l'estira i arronça mutu. Fou la combinació d'una llarga i madura experiència trade-unionista amb una clara convicció, una sagacitat nativa i una voluntat coratjosa, allò que féu d'Arthur Henderson un notable Secretari de l'Exterior britànic. En aquestes qualitats, Ernest Bevin se li assembla.

Ambdós homes pujaren en una dura escola, que posà a prova i purificà uns caràcters naturalment forts. Henderson fou criticat algunes vegades perquè tenia una inclinació massa gran a creure en la noblesa de la natura humana, a refiar-se massa dels col·legues estrangers. Mr. Bevin no cometrà aquesta errada; si té algun defecte, més aviat és tot el contrari. Però Mr. Harold Nicolson, que, en una nota molt aguda en ocasió del seu nomenament, tocava aquest punt, va expressar la seva confiança en el seu poder "d'amagar el seu odi", mentre remarcava el seu realisme, el seu poder d'assimilació "veritablement astorador".

Pocs homes poden llegir documents tan de pressa com ell, o separar tan ràpidament l'essencial del no essencial, ni

posseeixen la seva rara capacitat a exposar les seves opinions a les conferències "amb la més convincent acrimònia i força".

Els ministres no són de cap manera ni sempre herois en llurs departament; però en el Ministeri del Treball ell no tan sols féu que els subordinats s'enorgullissin de llur cap, sinó que els féu sentir-se orgullosos d'ells mateixos i experimentar un càlid sentiment d'afecció personal envers ell. Coneixia la seva gent, des dels caps de departament fins a les mecanògrafes. No hi ha res d'estrany en el fet que les mecanògrafes i els comptables es trobessin entre els invitats a la festa que va donar durant la Conferència de Ministres d'Afers Exteriors celebrada a Londres. La seva reserva personal no té pas res d'inhumà. Neix més aviat del respecte per la personalitat humana i pels seus drets, que fa que sigui socialista, de la mateixa manera que el féu un lluitador desapassionat contra les doctrines nazis i totes llurs obres.

Aquesta forta comunitat d'opinions, juntament amb el fet que ambdós són, en llurs diferents maneres, intensament britànics i, en la mateixa manera, intensament patriotes, feren que des de bon començament anés d'acord amb Mr. Churchill i, des d'aleshores, seguis un camí

paral·lel. Fou Ernest Bevin qui, el 1935, féu aquell discurs decisiu que va portar el Partit Laborista, durant la seva Conferència pre-electoral, a acceptar una plena política de sancions contra Itàlia, adonant-se ben bé de tot el que allò podia significar... ell també ho veia. Aquest discurs produí la dimissió de George Lansbury del lloc de "leader" i posà Mr. Attlee en el seu lloc.

Els qui escoltaren el discurs que féu poc després d'haver ocupat el seu lloc en el Gabinet Churchill, el 1940, mai no oblidaran els seus últims passatges, ni sentiran cap dubte que Ernest Bevin no tinguí cor. L'ocasió fou donada per un "lunch" de la sèrie dels organitzats en "Interès Públic" per Lord Nathan, amb el propòsit de permetre als ministres i a altres que feien feixugues tasques d'interès nacional de dir al públic quelcom sobre aquestes tasques. Mr. Bevin parlà amb força i claredat durant una mitja hora, consultant un informe escrit, sobre les tasques del Ministeri del Treball, tal com ell les veia. Ens féu veure què portava entre mans i què volia fer, i tots sentirem la seguretat que seria ben fet; hi havia grapa, lògica, realisme i un sentit de fàcil mestratge sobre una de les ope-

racions més difícils. Després va posar de banda l'informe i, en breus sentències, ens digué la importància que tenia tot allò, i per què importava, i quina mena de cosa era aquella que havíem d'anorrear. La seva veu —aquell superb to bronzini, amb el seu abast ampli i flexible— canvià; tingué una nota de punyent intensitat, reveladora d'apilades reserves d'emoció dominada. Va parlar de companys que des del 1933 es trobaven en camps de concentració; d'homes que ell coneixia, d'homes amb els quals havia treballat; d'homes que ja no veuria mai més. Hi havia un silenci absolut mentre ell parlava, i tots escoltàvem amb els nervis tensos.

El malson s'alçà davant nostre, sangonent, vibrant d'agonia, immens i terrorífic. Però al seu darrera hi havia la convicció que seria escombrat; allà hi havia una voluntat que no podia ésser rompuda, una passió impersonal que no podia conèixer la desfeta. Nosaltres veiérem, per un moment, el secret idealista que viu dins la fàbrica poderosa d'aquest realista. Per dintre, aquest home és un foc. Pot, a vegades, fer-lo brusc, impacient, disgraciós, però sosté la nostra esperança de llum per a aquesta fosca vida.

(Extret de «Britain Today»)

AUTO

per RA

I

La vànova vella,
damunt de la taula de marbre,
s'abraça a lès formes vençudes
d'un cos que no ritma ni alena.

La llum, groga i verda, simula la llum dels països
que dormen dessota de l'aigua,
i l'aire es vesteix amb la flaire d'un ram de geranis.

Rabent, una mà treu la vànova púdica
i ens mostra l'abúlia d'un rígid cadàver:

Jardí liliàl on les albes romanen immòbils!
Els ulls són dos nínxols;
els foscos narius només copsen l'olor que maduren
les perpetuïnes que el blanc dels sepulcres rovellèn;
i els breus tornaveus de les dues orelles bessones
recullen i tornen els ritmes feixucs de les fúnebres marxes.
Els llavis són orfes de besos;
i ja no panteixen les manxes del tòrax
ni dansen les serps adormides del ventre.

Els braços, caiguts, oblidaren punyals i abraçades;
i els peus, rels del cos, no trepitgen
formigues obscures i fràgils llucs d'herba.

Aguts estilets obren portes tancades
i greus ferramentes colpegen secretes masmorres.

La polpa sedosa del flonjo cervell és la polpa del gos i del simi.
Aquí fermentaven idees, grafies i números?
Això coronava de flors la columna?
I aquest ocell mort dels pulmons, plegat d'ales,
per què no voleia?

I el cor, ja no estima, no plora, no riu, no sofreix sense el càntic
[del pèndol?

PSIA

BECH

Per què les viandes i els vins no rellisquen
pels fins alambins del seu flàccid abdomen?
Per què no aletegen ocells dins les xarxes del sexe?

El cos és sencer, no li manca res seu; i li manca
la veu, el somriure, la llàgrima, el moure's, la lluita.
Li manca la vida que passa entre somnis.
Li manca el genet invisible que duia les regnes de l'euga.

II

Temeu la Mort freda, l'esfinx de les ombres,
la negra mestressa, senyora dels camps de silenci,
intrusa i estrangera dins un món lumínic
de rius que flueixen, de rèptils en ruta, de poltres amb sang a
d'ocells a les branques dels arbres, [les venes,
de rades que esmolen alfanges de sorra,
de mars on s'abeuren ramades de núvols.

Temeu la Mort freda, senyora de l'ombra,
perquè és un misteri,
perquè és una marxa cap a l'insensible.

Temeu-la, temeu-la, perquè la carn pesa;
però vull que amb mi
digueu: Crec i espero!
Crec en una vida més enllà dels frígid grumolls de carn morta.
Digueu: Crec i espero! Perquè no és possible
que el món sigui cosa dels ossos, les venes i els nervis.

Perquè no és possible que jo sigui terra,
quan dintre meu sona
la gran simfonia de totes les coses creades
que em fan doble i únic,
i em neix una fam de divines pureses,
la idea mateixa d'aquesta Mort lladre
que passa i s'emporta la roba dels homes, fa dir-me:
JO SÓC IMMORTAL!

«El Barber de Bagdad»

per MANUEL VALLS

Les representacions que anualment ens ofereix el C. de F. Junior porten l'empenta de l'entusiasme que permet la seva realització més completa i donen a la nostra vida musical —un xic agònica— caràcters de veritable esdeveniment.

No hem d'assenyalar ara el repertori d'obres d'excepció amb què compta aquesta entitat. Consignem simplement que és complet, complet en el més ampli sentit del mot.

L'obra escollida —o millor, seleccionada— per a cada representació, respon al criteri d'interessar un públic de formació musical heterogènia; fer una obra prou viva per a acollir en el seu si les posicions més variades i que, simultàniament, sigui exponent representatiu de la sensibilitat i de l'ambient que la van crear. Així, el sentir clàssic està representat per "Alcina" de Haendel. "Le Coq d'Or" respon plenament al sentir del segle XX. I amb l'última obra representada, "El Barber de Bagdad" de Peter Cornelius, s'ha donat entrada en aquest repertori a l'obra que per esperit i cronològicament respon al corrent musical del regle XIX: el romanticisme.

"El Barber de Bagdad" és una fruita rara del vastíssim panorama del segle XIX, on l'italianisme o l'òpera de Wagner acaparaven tot el mercat escènic. No hi hem de cercar ni una metafísica wagneriana ni, menys encara, la tristíssima simplicitat de l'òpera post-rossiniana. Obra del període romàntic, que no s'atura, però, en els tòpics del moment, sorprèn per la seva alegria i el seu aire deseixit. En ella Cornelius té el gest del qui sap prescindir magníficament de les imposicions de la moda, del qui actua d'acord amb el seu sentir, i en aquesta conducta serva amagat un secret somriure, que descobrim entre las barres de compàs de la partitura.

Cornelius, amb aquesta òpera, ha donat a l'escena del segle romàntic l'obra d'excepció, que, si bé no està matisada per un caràcter genial, ha tingut el gran mèrit de mantenir l'equilibri entre la seva possibilitat creadora i el que substancialment tenia per a dir. Musicalment, "El Barber de Bagdad" no significa una aportació seriosa a l'art de la música, car poca matèria d'interès estrictament musical hi trobaríem. Cal

no negar-li, però, una invenció melòdica no gens mancada de gràcia, i és aquest en última instància un dels principals elements de cohesió que donen unitat al conjunt.

Repetim-ho: el gran mèrit és precisament el fet d'haver fugit de la facilitat italiana sense que, d'altra banda, es deixés seduir pel wagnerianisme, que tenia per propagandista i profeta un gran amic de Cornelius: Franz Liszt.

No volem cloure aquesta nota sobre la representació del "Barber de Bagdad" a Barcelona sense destacar l'especial significació i importància que la intervenció de la personalitat de Teodor Torné hi ha tingut, així com en totes les que ha dut a terme el C. de F. Junior. No és possible de desvincular el nom de Teodor Torné d'aquests esdeveniments que tant de relleu acusen en la nostra vida musical.

UN CONSELL

BRIAND, en una època de gran misèria, donava lliçons de francès per viure.

En una ocasió, el pare d'un presumpte deixeble li demanà els preus de les seves classes.

—Mireu —respongué Briand—, dono classe a vint, quinze, deu i cinc francs. Però, entre nosaltres, he de dir-vos en confiança que no em sembla oportú de recomanar-vos la de cinc francs.

UNA FABRICA D'ELECTRICITAT PRODUIDA PER ENERGIA ATOMICA

UNA fàbrica destinada a produir electricitat per mitjà de l'energia atòmica serà construïda a Drigg, al Cumberland, dintre de cinc anys. Aquesta fàbrica, que costarà 7.000.000 de lliures, posseirà una capacitat de producció de 75.000 kw. Si l'experiència és satisfactòria, la central de Drigg serà considerablement ampliada, i una fàbrica similar serà construïda a Escòcia. L'energia atòmica asseguraria llavors una producció d'electricitat de gairebé un milió de kw., o sia un quart de les necessitats de la població.

(The Daily Express)

Dos poemes en prosa

per ANTONI RIBERA

A una estàtua

DAVANT meu hi ha una petita estàtua de bronze. Figura un jove atleta vencedor que retorna de la cursa, encara amb els narius dilatats i el pit onejant i amb un brot d'olivera a la destra alçada. Els seus peus, fermats a la llosa metàl·lica, les seves cames fines i la seva figura harmoniosa, em diuen com deu ésser de perfecte el seu pas, viril i suau alhora, tot ell ritme i mesura.

Mes, ai las! Miro els seus peus, que una il·lusió ha fet de carn, i els veig, bronzinis, fermats a la llosa bronzínia. Segueixo la seva figura amb l'esguard, i pertot els membres de bronze es riuen de mi amb llur immobilitat. El pit s'ha deturat en una ampla inspiració i l'esguard sense vida fitarà sempre el brot d'olivera alçat enlaire. Mai la cama que descansa fermament en terra no flectirà el genoll, ni la que sols hi posa la punta del dits passarà endavant en un gest ample, acompassat amb l'ample gest dels braços!..

L'artista sols li donà forma... La vida és reservada per als cossos lleigs i caducs, que trepitgen la terra amb passes vacil·lants i disgracioses..

Els, encarnats en bronze i en marbre, immòbils en posats magnífics, menyspreen el moviment de la trista humanitat de sota...

Coincidiran mai la magnífica forma marmòria i l'incert moviment humà? O bé sempre restaran així, els uns immòbils en llur bellesa, els altres movent-se en llur lletjor?

Alço novament els ulls, i el magnífic moviment glaçat torna davant meu.. Oh, inutilitat dels poderosos membres i de l'ample pit, que mai no coneixeria la malaltia i el dolor! Oh, braç eternament alçat enlaire, amb el trofeu d'una gesta d'altre món! On, a quin lloc guanyares l'olivera? Per quines pistes devien córrer ivarsosament els teus peus descalços? Sota quin cel el teu cos devia prendre vida i els teus membres trobaren llur fi? Devers qui es tombaria el teu cap, en finir la cursa?

Quins atletes foren els teus competidors? I en quins gestos s'han glaçat llurs victòries?

Mes no. La teva figura immòbil retornarà eternament de la lluita o la cursa i el teu gest no es resoldrà mai en una ampla passa endavant.

I el teu germà de marbre, eternament com tu detingut en un gest, esguardarà sempre el disc agafat amb la destra...

La victòria

Amb quatre trucs breus truca el Destí a la nostra porta... Home, deixa el repòs i emprèn la lluita. Totes les coses del món et voltan silencis i fosques: davant teu s'alça un negre mur. No et deturis, Home, ni et deixis aclaparar pel pes del Fat! Sents en tu la força heroica i una brillant cuirassa i un elm resplendent al teu damunt.

Lluita, lluita! Que totes les coses del món se't dobleguin i que el cant de la victòria es faci sentir! Sigues sempre tu, esperit incommovable i inemmotllable...

Camina! Lluita! Encara que per arribar a la fita magnífica caiguis, en un nou Marathon, amb el crit de la victòria als llavis!

(Del volum inèdit "Terra de Somni").

PENSAMENTS DE GOETHE

No tots els camins són per a tots els caminaires:
mireu com les aranyes se fan camins pels aires.

Una corona és fàcil de trenar-la:
el cas és trobar un cap bo per a posar-la.

Tot ho suporta la humanitat,
menys un seguit de felicitat.

El nostre fi més alt, hem de trobar-lo
a conèixer aquest món sens menysprear-lo.

Mantén-te pur en ta pau
mentre al teu entorn hi ha guerra;
com més un home et sentiràs
més als déus t'assemblaràs.

(Traduïts per Joan Maragall)

L'Inde et le Christianisme

par ROLLAND-SIMON

L'homme ne vit pas seulement de pain, mais de toute parole qui sort de la bouche de Dieu." Tel est le verset du Deutéronome (VIII, 3) repris par l'évangéliste St. Matthieu (IV, 4) qui m'est naturellement monté à la mémoire en parcourant l'importante livraison que les *Cahiers du Sud* viennent de consacrer au Message de l'Inde.

A l'heure où le sel du christianisme s'affadit en Occident ("et si le sel s'affadit—continue l'Evangile éternel, l'Evangile oublié dont on répète mécaniquement les formules, dont on a perdu le sens et l'âme—qui pourra lui rendre saveur? (Matth. V, 13), ce message ne saurait être plus actuel.

"Jusqu'où l'Europe peut-elle se dire chrétienne, à cette heure? Celà, il est vrai n'ôte en rien sa valeur au message du Christ et des saints. Mais le monde qui donna le jour à St-Ambroise, à St-Augustin, à St-Thomas, brûle d'entendre à nouveau des voix universelles qui soient étrangères à son tumulte et non engagées dans le débat temporel. L'Europe invoque dans tous les camps un Dieu qui rappelle trop celui des armées. Les évangiles se perdent dans le bruit.

On a coupé la langue aux saints." Qui ne discernerait les symptômes de la maladie de notre temps, dans l'angoissante question posée par Jean Ballard? Nous tremblons de manquer de pain, et certains essaient de nous réduire à l'affligeante recherche du pain quotidien. Mais qui ne voit que c'est d'un autre pain que l'Europe est affamée? Qui lui donnera le pain de l'Esprit? Qui lui redonnera une vie spirituelle?

En Europe, pour trouver Dieu, il faut se séparer, s'isoler, se retrancher de la communauté civile, aller s'ensevelir au fond d'un cloître. Il semble que le christianisme ne se survive que dans quelques âmes, dans quelques individus privilégiés, mais que socialement, il ait perdu la partie. Tout se passe comme si le dieu de l'Occident n'était plus le dieu universel et universalisable des Prophètes, mais que par delà les Prophètes d'Israël et St-Paul, qui étaient arrivés à répandre l'idée d'un dieu "catholique", nous retournions, sans nous en douter, au vieux dieu Sabaoth, qui poussait devant lui les peureuses tribus des Jébuséens et des Amorrhéens.

L'évolution de l'idée de Dieu dans un peuple donné reflète toujours exactement son évolution historique. C'est pourquoi je m'empresse d'ajouter que le dieu Sabaoth était déjà un progrès sur le dieu de la Genèse, à tel point humanisé qu'il se promène dans le jardin d'Eden. Avant de devenir le Seigneur des hiérarchies et des armées célestes, il est humainement et historiquement probable que ce dieu a conduit les armées terrestres au combat. Mais ce qui est moins glorieux pour la civilisation occidentale, c'est d'aboutir, de nos jours, à un dieu aussi dérisoirement humain.

Je salue surtout dans l'Inde et dans son message une puissance spirituelle qui peut nous aider à secouer le joug d'un dieu que nous avons voulu semblable, trop semblable à nous. Peut-être réussirons-nous un jour à le dépersonnaliser, à le dépasser.

Il était naturel que Dieu, dont l'essence ou le "nom" nous échappe, nous échappera toujours—St-Thomas ne disait-il pas que le plus beau des noms divins était "l'innommable", et ne doit-on pas le chercher sans cesse au-delà de tout?—devienne prisonnier de notre paresse, de nos misérables concepts encrassés de routine, usés et rouillés.

Si la civilisation occidentale

est aujourd'hui en péril, si notre monde chancelle sur ses bases, n'est-ce point parce que nous avons oublié de chercher Dieu? Parce que nous ne le cherchons plus? Et si le problème de Dieu a cessé d'être posé par nous avant toutes choses, si nous avons cessé de le vivre, n'est-ce point parce que le "progrès matériel" et matérialiste nous a entraînés aux antipodes de la connaissance de soi, racine de la connaissance de Dieu?

Je suis effrayé quand je regarde fermenter, dans les camps où on lui apprend à faire du charbon et à construire les routes, une jeunesse impatiente et avide d'action. Je me demande si une telle jeunesse se doute qu'elle a une âme. Elle me paraît préoccupée d'agir avant même d'exister, et tirer des conclusions avant que les prémisses soient établies. L'anémie de notre corps social, la faiblesse de nos institutions politiques n'ont pas d'autre cause que notre manque de vie intérieure. C'est dans l'approfondissement de notre âme que nous retrouverons la force. Rien n'est plus explicite à ce sujet que l'enseignement de Ramakrishna:

"Tu parles de réformes sociales. Avant de les entreprendre, réalise Dieu. Souviens-toi que les sages de jadis renonçaient au monde pour atteindre Dieu.

C'est la seule chose nécessaire. Le reste te sera donné en surplus... Vois d'abord Dieu, tu pourras ensuite faire des discours et parler de réformes sociales." Et encore: "le Maître disait en désignant son cœur: "celui qui ne trouve pas Dieu en soi-même, ne Le trouvera jamais hors de soi-même. Mais l'homme qui a vu le Seigneur dans le temple de son âme, Le verra aussi dans le temple de l'univers."

Actuellement, Dieu est absent d'un monde qui l'oublie, où le "comment" des phénomènes a pris le pas sur le "pourquoi" des causes. L'Occident, si confortablement assis dans sa chrétienté, ne peut s'identifier à elle. Le message du Christ est universel. Nul ne peut dire aujourd'hui ce qu'historiquement et dogmatiquement même, l'Evangile serait devenu s'il ne s'était incorporé l'aristotélisme, qui le fixe et l'explique, mais qui — peut-être — a dangereusement arrêté son élan et son épanouissement.

Il n'est pas indifférent de remarquer que ce sont les formes figées, fossilisées, du dogme (qui ne tiennent aucun compte du "mouvement", c'est-à-dire de la pensée vivante) qui ont empêché un Henri Bergson d'aborder aux rives définies à jamais du catholicisme. Et d'ajouter qu'elle était le sym-

pathie du Philosophe pour l'idée du développement de l'Eglise, telle que l'a magnifiquement exprimée Newman.

Ce n'est pas en marmottant des prières confuses, devenues habituelles, parce que votre nourrice vous les apprend au temps des contes de fées; ce n'est pas en criant, dans la détresse: Seigneur, Seigneur! ("Ce ne sont pas tous ceux qui disent: Seigneur! qui entreront dans le Royaume des cieux, mais ceux qui écoutent la parole divine et l'accomplissent." Matth. VII, 21) que nous redeviendrons chrétiens. La méthode de Pascal, qui était bonne encore au XVIIe siècle: "Prenez de l'eau bénite. Pliez la machine. Abêtissez-vous." ne suffit plus à notre monde malade. Notre monde est trop abêti, il plie et ploie et s'écroule sous le poids de la routine. Les gens qui vont à la messe sans savoir ce qu'ils font, en vertu d'un simple mécanisme, sont aujourd'hui trop nombreux.

Le documentaire abondant, vaste et profond, publié par les *Cahiers du Sud* peut nous servir, non à nous indianiser, mais à nous faire prendre conscience, par l'exemple vivant d'une religion, qui est esprit et vie, de ce qui doit être préservé à tout prix, de nos richesses spirituelles, à l'heure où tout est remis en question. Une telle

étude, par les perspectives qu'elle nous ouvre sur l'Inde, où la préoccupation de la vie spirituelle reste encore aujourd'hui primordiale, individuellement et socialement—peut nous aider à faire le point. Elle ne serait pas vaine si, dans l'ombre moyenâgeuse de ce temps troublé, elle contribuait à nous forcer à définir le sens et le contenu de "notre" civilisation. Sur ce point, les peuples que nous appelons "non civilisés" pourraient peut-être nous donner d'utiles idées. Nous sommes à temps de rectifier celles auxquelles jusqu'ici nous tenions le plus.

Que nous le voulions ou non, nous sommes chrétiens. En ce sens que le Christ a apporté au monde un dépassement, un élargissement qui, depuis l'Evangile, continue à être proposé aux hommes. Ce même dépassement, à partir du pharisaïsme, a été apporté à la Grèce par Socrate et à l'Inde lointaine par Bouddha.

Ces trois hommes ont été persécutés par la même caste: Princes des prêtres et marchands du temple, c'est-à-dire par les bien-pensants de tout poil, cramponnés désespérément à une religion vieillotte, toute en faciles formules, par les tenants d'un ritualisme sans âme. A l'égard de la religion antérieure, telle qu'ils l'ont trouvée,

ces trois réformateurs ont été des apostats, des hérétiques, parce qu'ils ont essayé de ranimer un feu dont leurs contemporains ne connaissaient que les cendres, parce qu'ils ont prêché une religion où l'on puisse adorer Dieu "en esprit et en vérité". Osera-t-on dire qu'une telle religion est celle de l'Occident? Ne dirait-on pas, plus lucidement, que c'est ce qui nous manque le plus?

Désespérerons-nous de jamais y atteindre?—Je préfère dire avec Shri Aurobindo, l'un des plus subtils penseurs de l'Inde actuelle: "Nous voyons souvent l'athéisme, chez l'individu comme dans la société, être une transition nécessaire pour arriver à une religion et à une vérité spirituelle plus profonde. Il faut parfois nier Dieu pour arriver à Le trouver. La découverte se réalise inévitablement à la fin de toute négation et de tout scepticisme sincères."

Le sage Vivekananda se proposait déjà en 1896 de remuer notre vieux monde, et il écrivait à l'un de ses disciples: "Tout grand travail est naturellement lent, et les difficultés sont plus nombreuses qu'il ne faudrait, d'autant plus que nous autres hindous sommes une race conquise. Et pourtant, c'est justement pour cela que je suis sûr de réussir. Parce que les idéals spirituels sont toujours venus

des opprimés. Les juifs ont inondé l'empire romain de leurs idéals spirituels."

Ma curiosité, mon appétit et ma soif restent en suspens, après avoir parcouru ce panorama de la pensée hindoue. Si vraiment le Seigneur Bouddha, né dans ce milieu religieux qui

se prolonge sous nos yeux, a été encore plus haut et plus loin dans le même sens — malgré l'étrangeté, peut-être à cause de l'étrangeté de sa doctrine, en ce qu'elle s'oppose à une tradition aussi vénérable—, il m'importe de le mieux connaître, et peut-être aussi de l'aimer.

(Extrait de «FONTAINE»)

PELS ARTISTES I PELS MUSICS

«O Tu, que ets la glòria que emplena tot el món, et lloem perquè el poder de la bellesa ompli de joia els nostres cors! Et preguem que àdhuc el darrer de nosaltres pugui sentir una esgarriança de la Teva joia creadora en donar forma i substància als seus pensaments i, esguardant l'obra de les seves mans, la trobi bona i bella.

»Et preguem pels nostres germans, els mestres de la forma, del color y del so, que tenen el poder d'obrir per a nosaltres els esbarjosos espais de l'emoció i de conduir-nos de la mà dins el regne de les nobles passions. Tenim gaubança per llurs dons i Et preguem que els vulguis salvar de les temptacions que assetgen llur poder. Salva'ls del descoratjament, fill d'una ambició egoista i de la vanitat, que es nodreix d'aplaudiments de poc preu, del parany dels sentits i dels obscurs fantasmes que enronden l'ànima que escolta.

»No els deixis satisfer llur fam de bellesa amb jocs d'enginy, convertint l'art de Déu en un migrat artifici dels homes. Ensenya'ls que ells, també, no són sinó servidors de la humanitat i que la promesa de llurs dons es pot acomplir tan sols en servei d'amor. Dóna'ls fe en el poder inspirador d'un gran propòsit i coratge per a seguir fins a la fi les visions de llur juvenesa. Arbora llurs cors en una apassionada pietat per la dissortada vida de llurs germans i fes-los joiosos si es troben prou dignes de portar la copa de la bellesa als llavis dels assedegats. Fes que siguin per als homes, els reverents intèrprets de Déu, i que vegin la Teva faç, i que escoltin la Teva veu en totes les coses, fent que així ens puguin revelar les bel·leses de la Natura, que nosaltres no havíem sabut veure, i la tristor i la dolcesa de la humanitat, davant la qual el nostre egoisme ens havia tornat orbs.»

Walter Rauschenbusch

(Pregàries pel desvetllament social.)

Autoritat i jerarquia

pel DR. ANTONI ORIOL I ANGUERA

És curiós que durant tres quarts de segle el senyor Sistacs s'ha passat la vida fent crítica contra el concepte de disciplina i de militarisme, sense adonar-se que tot ell estava amarat de jerarquies. L'home liberal de començament de segle tronava contra l'autoritat, i és curiós, diem, que tot ell estava donat a una llei de gravitació espiritual o, com diria Ortèga, de submissió a l'exemplaritat.

El nostre filosofema d'avui es redueix a plantejar aquesta terna de proposicions:

Primera. El sentiment de jerarquia és una deu natural que raja espontàniament de la vida interior de cadascú.

Segona. Aquest rajar espontani crea un motlle o una mena d'expedient cerebral que en encarcerar-se donarà lloc a l'autoritat.

Tercera. En la vida superficial del senyor Sistacs, autoritat i jerarquia es confonen indugudament.

El rajar de la vida

La vida raja espontàniament en l'home de carn i ossos, aquell home que dibuixa Unamuno en el primer capítol del seu "Sentiment tràgic de la vida".

Aquesta *vida rajant*, que es produeix espontàniament, no té res a veure amb l'articulat doctrinal de les "idees", cap a les quals anem constantment. Anar a un lloc és marxar de si mateix. Sortir de si mateix és sortir de la plataforma vital en la qual estem instal·lats.

La vida que raja és pura naturalitat. En canvi, la vida ideal és aspiració. Per una banda estem instal·lats en aquella vida, per altra banda aspirem a una "idea" a través d'un programa i d'una doctrina.

L'espontaneïtat i l'aspiració

No hi ha cap programa ni doctrina que no tradueixi una aspiració. I ara resulta que l'aspiració en ella mateixa ja té una arrel clavada en la vida espontània, en la vida tal com raja. Aquesta aspiració es cobreix tot seguit amb un articulat cerebral més o menys sistemàtic, i un cop projectat fora d'ell mateix pot tenir l'aparença d'una contradicció amb la deu original.

Anem-ho a veure. Tots els pobles del món tenen una religió. Un arrellec de tòtems i tabús o bé un codi de ritus articulats entorn d'un mite. Una doctrina.

Però abans d'aquesta doctrina, i prèvia a tots els codis, hi ha una aspiració que s'arrapa a la vida "tal com raja". O, dit en altres termes: totes les "creences" del món s'ajusten a una forma vital prèvia que podríem anomenar "credulitat".

L'home de carn i ossos d'Unamuno, aquell que viu la vida tal com raja, en un aspecte de la seva vida elemental, és *crèdul*. Aquestes dimensions elementals són consubstancials amb la vida. Són la mateixa vida. perquè la vida no té estructura; és un rajar. I entre les valors elementals adscrites a la gleba vital hi ha la credulitat, com hi ha l'amar. Per això tots els pobles del món creuen i estimen. Tenen religió i amor.

Un exemple a casa nostra

Durant la nostra guerra es va produir un fenomen molt curiós. Algun ingenu va creure's que havia arribat l'hora d'acabar amb les "creencias" religioses. I sola aquesta bandera van cremar-se els sants dels altars. Quan l'ingenu iconoclasta es pensava que ja no quedava ni un Crist ni tan sols una creença, s'havia descuidat, només, una cosa: arrasar aquesta força elemental que va adscrita a la mateixa vida, que és consubstancial amb la vida: LA CREDULITAT.

A partir d'aquell moment, pe-

rò, l'ingenu iconoclasta *creia* que ja no tenia creences.

De seguida s'estructurà un credo amb unes formes cerebrals definides i una doctrina concreta, amb els seus rituals i tot. En definitiva, creure que *sí* o creure que *no* es resumeix a canviar els sants de l'altar. Però uns i altres defensen llur *credo* amb la mateixa fe, el mateix entusiasme i el mateix fanatisme. Mai no hem vist a casa nostra sectarisme més fort que el dels anys de la religió obrerista, ni més exageracions, ni més resos, ni més rituals... ni més sants!

I, per no faltar-hi res, hi havia un problema d'estadística, idèntic, que es podria resumir així: una minoria molt reduïda d'oficiants de bona fe i una extraordinària majoria de gent entre aprofitada, malèvola o, en el millor dels casos, d'una observança de ritual estrictament automàtica.

La clau i el pany

Doncs, així com les dents de la clau s'adapten exactament a les deformitats del pany, així mateix hi ha sempre un valor previ, *vital* —tal la credulitat— damunt de la qual s'adapta rigorosament un articulad doctrinal que raja del cervell, així com aquell raja de la vida espontània.

Una vegada estructurada la idea *cerebral*, pot semblar con-

trària a la deu vital, i és així com l'home simple confon les "creences" amb la doctrina religiosa i acaba per acceptar que hi ha dues classes de gent: uns amb creences i uns altres sense creences. I desencadena una lluita a mort, sense saber que ho fa en nom d'una credulitat igualment forta, igualment fanàtica, igualment religiosa.

Això mateix s'escau en el cas de l'autoritat. En la nostra intimitat més tendra tots tenim una fina sensibilitat per a la jerarquia. Tots ens sentim adscrits jeràrquicament a una taula de valors rigorosament ordenada. Part damunt d'aquesta valor vital i espontània aviat s'estructura una doctrina cerebral, i és llavors que apareix l'autoritat, enfront de la qual ens podem situar rabiosament o amorosament sense percebre que ho fem instal·lats en una plataforma de valors miríficament estructurats en un rajar jeràrquic exquisit. I vinga cridar contra disciplina i contra l'autoritarisme! I vinga fabricar expedients que només poden trencar la pell més perifèrica de la programàtica biològica!

El primer escalafó vital del metge

Quan encara érem estudiants d'anatomia, tots teníem una gradació espontània vital, que ningú no ens havia ordenat ni conferit. Ningú no tenia estrelles

ni galons com els caporals, els sergents i els sots-oficials, però l'estudiant d'anatomia de primer curs es situa en actitud *venèra*, d'admiració jeràrquica enfront dels que estudien terapèutica, parts o bé el segon curs d'anatomia. És una actitud semblant a la que pren l'estudiant de penúltim curs enfront dels companys que acaben la carrera.

Aquestes graduacions semblen infantils i, mirades a distància, il·lògiques, però són universals i d'una sensibleria a un través de dit del fanatisme. No es tracta d'una subordinació formal, com la de qualsevol soldat enfront d'un general, sinó d'una radical impregnació, de submissió, de vida interior adscrita a un nivell que tàcitament es considera més baix en l'escalfó de les categories absolutes.

Un altre escalafó

I ve que un dia tots ens sentim censors. Ja som grans, i al compàs d'una autocrítica més o menys acusada ens sentim jutges severíssims enfront dels altres. És que reestructurem una altra escala de valors. Un altre escalafó. I és ara que matisem bé la diferència que hi ha entre autoritat i jerarquia.

És ara que es dibuixa un menyspreu olímpic per l'autoritat i una admiració superlativa per les jerarquies, i és així

que veiem dibuixats tres estaments:

Primer. — Autoritat pura.

Segon. — Autoritat dimanada d'una falsa jerarquia.

Tercer. — Jerarquia pura.

Autoritat pura

Aquesta és la que dimana de l'artifici cerebral estricte. O, si voleu, tota la suprema força raja d'un bastó de comandament. Podrà fer ús del bastó sempre que voldrà, i d'allí sortirà l'amonestació, la penyora o el càstig professional. Són els metges anomenats del Cos de Sanitat. L'escalafó —ara— no surt del cor dels súbdits, sinó d'un Butlletí oficial. És un expedient cerebral que, com tots els expedients, és necessari i fins i tot correcte, però amb un mal d'origen: que no comença en la vida que raja de cadascú. O, si voleu, que comença allà on acaba la cordialitat. És un articulat magnífic, però lògic, cerebral, doctrinal.

Detureu-vos a meditar la *indiferència* amb què el metge més modest roman front a front d'un Inspector Provincial de Sanitat. Vull dir indiferència de vida interior. Vull dir que no s'hi sent adscrit amb cap mena de devoció jeràrquica. Vull dir que el cos i l'ànima implícits que regalem al qui se'ns presenta magistralment, no els hem lliurats mai a l'autoritat que amb

tots els pronunciaments ens pot destituir, o traslladar o bé anul·lar la nostra tasca professional. Ara més que mai podreu distingir entre un "quadrar-se" militar que no travessa la pell i que dura just el temps que dura la presència de l'autoritat, d'aquell pòsit de vida interior, de lliurament total al qui magistralment i devotament us ha ensenyat. Allò és disciplina, això és exemplaritat. Allò és autoritat, això és jerarquia.

Autoritat dimanada d'una falsa jerarquia

I quan en la nostra maduresa professional cadascú de nosaltres es torna censor és quan sovint veiem fer-se una mutació inesperada de determinats valors. Jerarquies que havíem cregut incommovibles s'esfondren sorollosament. Això s'esdevé sobretot enfront d'alguns professors universitaris que revestits per les circumstàncies ens semblen de bona fusta per efecte d'un miratge. Són els que de debò no tenen jerarquia. La semblança d'un birret i una toga eren ingredients tan necessaris a llur autoritat com la presència d'un bidell o la maquiavèlica força d'un tràfec de sospensos i aprovats.

Escudats darrera d'aquesta cort d'esdeveniments, un arriba a confondre l'autoritat, seca però innegable, que dimana de la

Gaseta amb la jerarquia omnipotent que arrenca de la vida interior de cadascú. I és així que es pot confondre la clau amb el pany, és a dir, allò que és espontani amb allò que és cerebral. El que raja amb l'expedient.

Jerarquia pura

En la nova escala de valors hi ha una jerarquia suprema, autèntica. Un dia restem bocabadats perquè se'ns planta al davant un home que de bell antuvi us roba l'atenció. Magistral quan parla, magistral quan calla. Ens ha robat el cor.

Amb crosses universitàries o sense, sota tàlem de càtedra o sense, ens sentim de sobte adhe-

rits a la seva magistral categoria: és un MESTRE.

Per a esdevenir mestre no cal sinó professar, professar tothora i des de qualsevol lloc. D'aquest mestratge natural rajará la jerarquia naturalment i espontània.

Noten que jerarquia ve de *hieros* = sagrat i *arkhia* = comandament, és a dir, "comandament sagrat". Veureu més endavant que l'autoritat no es pot desvincular de la jerarquia. L'autoritat és un luxe que només pot usufructuar el jerarca. Per això els expedients antiautoritaris sempre s'han estructurat invocant el mal ús de l'autoritat.

El dret de manar —diu Ortega— hauria d'ésser annex a l'exemplaritat.

(De la *Meditació sobre la jerarquia*,
escrita amb motiu del sopar al Dr. J. T. P.)

NAPOLEO I LES CONQUESTES

EN un examen preguntaren a Napoleó:

—Si estiguéssiu assetjant una plaça i els queviures us escassegessin, què faríeu?

—Tenint la plaça assetjada, no em preocuparia.

Hom veu que, ja de jovenet, tenia confiança en el seu paper de conqueridor.

Els esquimals

(De «The Times Weekly Edition»)

L'ÚLTIM cens oficial va registrar l'existència de 7.392 esquimals al nord del Canadà, i les recents estadístiques n'han afegits alguns centenars a aquesta xifra. En conjunt, la població no arriba a les 8.000 ànimes i està distribuïda en petits grups familiars per tot el territori que divideix el Labrador d'Alasca, en una longitud de 3.200 quilòmetres.

De fàcil anàloga als indis nord-americans, els esquimals constitueixen una rama de la gran raça mongoloide, que tingué el seu origen al continent asiàtic; però les autoritats antropològiques no s'han posat d'acord quant a la qüestió de si els esquimals passaren l'estret de Behring com un poble autònom i portaren a Amèrica llur cultura de caçadors de foques completament desenrotllada, o bé immigraren com a habitants de l'interior i, més tard, es traslladaren cap a les costes.

No hi ha límits polítics moderns que confinin al Innuït, o Poble, com els esquimals s'anomenen. Des de l'est de Groenlàndia a l'extrem oriental de la Sibèria parlen essencialment el mateix idioma. No és una llengua ària: té una elevada flexió

i resulta extraordinàriament difícil d'aprendre als europeus. Els esquimals no tingueren llengua escrita fins fa uns quaranta anys, quan un missioner, el reverend F. G. Peck, adaptà a la llengua esquimal l'alfabet inventat per un altre missioner per als indis. Gràcies a aquesta tasca, gairebé tots els esquimals de l'Àrtic oriental poden llegir i escriure.

En menys del transcurs de la vida d'un home, els esquimals han passat de l'edat de pedra a la del fusell automàtic. Encara que tan sols coneguin els cotxes i ferrocarrils a través de les pel·lícules, han vist planejadors sobre pistes de neu improvisades, Dakotes que aterressaven sobre llacs gebrats i bidons de benzina llençats des dels avions als soldats canadencs que feien pràctiques en les regions septentrionals.

El territori dels esquimals està poblat per factories comercials separades per distàncies que oscil·len entre 150 i 500 quilòmetres. En alguna d'elles viu solament el comerciant amb la seva muller i el criat. En d'altres hi ha un destacament de la Reial Policia Muntada del Canadà, una estació meteo-

rològica o una missió anglicana o catòlica. Algunes vegades s'agrupen tots aquests nuclis humans. Totes les factories poden comunicar per ràdio amb el món "exterior". Des del 1942, hi ha hagut un gran augment en tràfic aeri. En gairebé totes les factories poden amagar els hidros durant l'estiu o els avions amb esquís durant l'hivern.

L'existència econòmica dels esquimals depèn de la continua demanadissa de pells de guineus blaus. El nombre de guineus i el preu de les pells canvia considerablement d'un any a l'altre, però normalment un bon caçador pot guanyar unes 400 lliures esterlines l'any.

L'estació dedicada a la col·locació de trampes dura des del novembre fins al març, i amb les guineus caçades, l'esquimal pot comprar te, tabac, sucre, farina, petroli per a l'estufa i, fins i tot, menges de luxe. Però els queviures importats i el petroli no guarden sempre la família esquimal de la fam i el fred. A més, cada esquimal sol tenir de sis a dotze gossos, que ha d'alimentar almenys un dia sí i un dia no durant l'hivern, tenint en compte que poden menjar des d'un caribú de mida regular a una foca cada hora de menjar.

En les regions centrals el principal aliment dels esquims

mals és la foca, el caribú i l'ós polar; a l'est, la morsa, la beluga i el narval contribueixen a canviar, de tant en tant, el menú. El caribú ha desaparegut de molts llocs, i, en lloc d'abrigar-se amb una pell doble d'aquest animal, els moderns esquimals han de recórrer a les robes de llana i a les pells de foca.

Els mamífers terrestres han anat desapareixent, perquè l'ús dels rifles moderns ha permès d'augmentar l'eficàcia caçadora dels esquimals, especialment en la zona on la caça escasseja. El Govern i els comerciants en pells han previst les serioses conseqüències que podrien sorgir d'una continuada disminució de la població animal i han creat una reserva en el territori anomenat Barren Lands, on la població blanca no pot caçar amb armes de foc ni amb trampes.

Fins a mitjan novembre no hi sol nevar en abundància suficient per a construir la gran casa familiar de neu. Sovint allotja dues famílies unides per algun parentiu i s'hi afegeixen cambres per a d'altres amb la més gran facilitat. La meitat posterior d'una casa de neu està ocupada per una plataforma coberta amb pells d'ós i de caribú. És el llit on descansa durant la nit tota la família, i àdhuc dues famílies.

En el ple de l'hivern tan sols

hi ha cinc o sis hores de llum diürna. Durant les nevades, quan el vent impedeix la caceria, els esquimals aprofiten el temps per a fer reparacions en els trineus o estris de caçar, o en la pròpia casa de neu. Durant la primavera, tot és molt diferent. Els dies són calorosos i llargs, hi ha queviures abundants i hom es pot oblidar de l'hivern.

Un esquimal típic és malfiat, i les seves característiques mentals són variables. En llur majoria, els esquimals tenen paciència, són hàbils per a les tasques mecàniques i són alegres, feliços i destres.

En canvi són despreviuts i amics de murmurar de llurs veïns, i a vegades es distingeixen per llur mal humor.

(Per l'interès del tema, ens ha semblat escaient d'augmentar aquestes notícies sobre els esquimals amb unes dades sobre la seva música i folklore, extretes de diverses publicacions autoritzades).

Ja fa temps que el folklore groenlandès és conegut. Les narracions dels exploradors no solen, amb tot, ocupar-se de la música de Groenlàndia. F. Boas fou, sens dubte, el primer que en parlà. Després, l'any 1902, R. Stein, n'oferí alguna cançó. Si coneixem avui la música dels esquimals, ho devem, però, als

seriosos treballs publicats acuradament per l'erudit W. Thalbitzer i als presentats, més tard, pel susdit escriptor i per Hjalmar Thuren. Heus ací el que escriví Thalbitzer a propòsit del viatge que realitzà l'any 1905 a Groenlàndia:

"Vaig arribar a les darreries de juliol a Egedesminde, un gran fiord de la costa nord-oest. M'havia emportat, ultraleus, els meus cilindres, música impressionada pels nostres millors cantaires. La vaig fer sentir. Certa nit clara, les nostres òperes i fins el *Somni d'una nit d'estiu* (perfectament oportú) expandiren, doncs, llurs ones damunt la ciutat d'Egedesminde. Els nostres compatriotes restaren meravellats tot assaborint una diversió poc acostumada sota el cel àrtic. Els indígenes expressaren, així mateix, llur embadaliment. Cal afegir que els homes de tota aquesta costa de l'oest no són pas purament groenlandesos. Viuen, ja fa temps, en contacte amb la nostra música; fins la imiten a llur manera. Llurs salms, llurs cançons i llurs danses són importats des de fa 150 anys. Hom els troba arreu. Potser ací i allà, en el bell fons d'un fiord allunyat, hom pot trobar algun vestigi de l'art primitiu, però encara incomplet!...

"A Ammassalik, l'espectacle fou ben distint. Ací la música

europèa és absolutament incompresa. L'únic efecte que semblà fer en l'esperit d'aquesta bona gent l'audició dels nostres tenors més famosos fou que es tractava, sens dubte, d'una cosa extremament divertida. Més diré encara: hom fou fins insensible a les danses que jo acabava d'impresionar a Egedesminde, les quals no foren pas més enteses que les produccions dels nostres compositors. Es tracta, doncs, d'un poble refractari a la música? De cap de les maneres. Me'n vaig poder convèncer en front del gran nombre de cantaires que vaig conèixer i que posseïen, per cert, un repertori extensíssim de velles cançons nacionals. El fonògraf no els espantà pas. Ja l'any 1902, el botànic Kruuse, que havia passat ací un hivern, havia familiaritzat aquesta gent amb l'aparell en qüestió. Entre els qui se situaren davant del fonògraf és, però, probable que la majoria encara no s'havien prestat a l'experiència. En general, es mostraren poc aprensius. El primer que fou admès a cantar fou el caçador A. Koorte, el 3 de novembre del 1905. S'installà davant l'aparell i entonà una cançó de *Kajak*..."

Entre els esquimals (com s'esdevé, d'altra banda, en tots els pobles primitius) el cant acompanya l'home en tots els moments de la seva vida, des del

bressol fins a la tomba. Parlant dels cants de Groenlàndia, començarem pel que canten les dones.

Ficat dins d'un sac de cuir penjat damunt les espatlles de les mares, l'infant s'adorm al so de dues notes, sempre repetides, la primera de les quals és bastant llarga.

La dansa, entre els esquimals, sol ésser simple. Com a nota característica de l'execució de la susdita dansa, recordarem que els esquimals fan sonar sempre un instrument ben nacional. Es tracta d'una mena de pandero. No colpegen, però, sinó la fusta o cercle de l'instrument. Cosa encara més curiosa: el ritme que van marcant és sempre independent del ritme de la melodia.

Hjalmar Thureñ ens diu que en certs moments de l'execució hom sembla notar que el cantaire intenta unir, mitjançant subtils *ritardandos*, els dos ritmes en un sol ritme.

L'esquimal, voltat de neus, no riu sempre. Força accidents que nosaltres desconeixem, o que ja sabem passatgers, esdevenen, entre els esquimals, veritables tragèdies. En aquest cas, l'esquimal se sol adreçar a l'*Angakak*.

L'*Angakak* és un ésser molt respectat, però ensems ben temut. Des de la més tendra infantesa, el futur *Angakak* rep

els consells dels vells *doctors*. Més tard, cada estiu, es retira a la solitud durant algunes setmanes i pacta aleshores amb els esperits... Després els podrà evocar! Es purifica, entretant, i aprèn a comunicar-se amb les forces ocultes.

Quan l'esquimal se sent trist i malaurat, cerca l'etern misteri... I crida l'*Angakak*, l'*Elegit*...

Heus ací la família reunida. Els llums són apagats. L'*Angakak* seu a terra amb els braços lligats. Hom escolta. Ben tost, el màgic comença a eridar. Els esperits s'emparen d'ell (segons s'afirma) i li dicten el que curarà el malalt, la faisó de fer revenir les foques en el trist fiord, etc., etc.

L'*Angakak* posseeix l'art d'imitar tots els sons, totes les veus: canta, xiula, crida, riu...

Les cançons dels *Angakaks* es guarden avui a la biblioteca de Copenhaguen. És ben difícil de donar-ne una idea. Els crits, els sorolls, es barregen, en efecte, de tal manera, en tes cançons que recordem, que es fa difícil de *separar-ne* la música.

L'esquimal coneix i practica, a més, fórmules d'encantament, la finalitat de les quals consisteix a invocar l'ajuda de certs esperits. Aquestes fórmules es canten quan hom es vol deslliurar d'un enemic per defensar-se de la dissort, etc.

Els esquimals també es ser-

veixen de la música per a *barallar-se*. Quan un esquimal és, per exemple, víctima d'una ofensa personal, no es dirigeix pas a la Justícia. Utilitza un camí més curt: el desafiament. Armes? Les cançons.

El dret esquimal exigeix que la víctima obligui a batre's... *musicalment* al qui ha mancat. La psicologia dels pobles és, tanmateix, ben complicada i, sobretot, ben *variada*. És el que més ens sorprèn, el que més dissona amb nosaltres, amb la nostra manera d'ésser, de viure, de sentir, esdevé, en efecte, lluny del nostre cercle, de la nostra raça, tan natural, a vegades!...

El vençut en un d'aquests duels sol ésser, entre els esquimals, en extrem mienyspreat. Se'l deixa, però (sortosament per l'interessat!), sempre ben *viu*!

Heus ací un duel. Davant d'un nombrós públic, l'ofès comença la seva cantúria. Diu els defectes, les faltes i fins els crims de l'adversari. La llista sol ésser llarga, car el cantaire insisteix... La veritat no sol ésser pas respectada. El do precís de la invenció sol dictar, doncs, tothora, la llarga producció cantada... i fins *mimada*. A voltes, en efecte, l'*artista* escup damunt la víctima, la colpeja i fins li sol tapar la boca amb matèries greixoses. El *cri-*

minat, mentrestant, no pot exterioritzar cap impressió. El costum exigeix que pari el *xàfec* amb gran serenitat i amb semblant de ben burlar-se des de la seva *alçària*, dels insults que li són oferts.

El moment de la seva venjança és, d'altra banda, prestament arribat. Així que l'home ofès cau abatut... l'*acusat* acostuma a contestar-li. I els dos cantaires van així responent-se, emplenant-se de mots amables, d'ironies subtils... i també d'algun

cop. Mentrestant, el públic, bo i cantant, invita els combatents a no cansar-se.

Sovint aquests combats no acaben pas en un sol dia. Duren, a vegades, anys sencers.

Encara es podria escriure molt sobre la música dels esquimals; es podria dir molt a propòsit del seu expressivisme, de les seves formes i, sobretot, del seu ritme. Però allargariem massa aquest treball. Afegirem que és un art ben *viu*, personal i atractivol.

UN SUBMARI VOLADOR ALS EE. UU.

LA Marina americana està desenvolupant un nou avió de combat que pot aterrar o amagar, i submergir-se durant llargs períodes, per fugir de la persecució i la detecció pel radar. L'avió serà mogut, probablement, per retropropulsió, amb un tanc automàtic d'aire per a la immersió. Podrà navegar per sota l'aigua gràcies a un equip especial.

(*Newsweek*).

TRES DEFINICIONS DEL «DICIONARI DE L'HUMOR FRANCES»

- Adulteri.—Deport predilecte dels adults.
- Autòpsia.—Assassinat dels morts.
- Suïcidi.—Assassinat d'un suís.

El llenguatge en el teatre

per EDUARD ARTELLS

SOTA aquest mateix títol anys enrera publicàrem uns articles arran d'una traducció nostra de *La túnica sense costura* (*The coat without seam*), de Maurice Baring. I en el primer d'aquells articles dèiem:

"En la magnífica novel·la del gran escriptor britànic, després que el protagonista, trobant-se a París, fa coneixença amb una noia al Teatre Francès, llegim aquest passatge:

"Si: la comèdia li havia agradat [a Annetta], però s'estimava més el repertori clàssic: per això els diumenges al vespre sempre anava al Teatre Francès. La setmana anterior hi havia donat *Cinna*, que havia assaborit de debò. Les obres modernes no la interessaven: les trobava vulgars."

I més avall:

"Annetta mostrà a Cristòfor els seus poemes preferits: eren de Musset. Annetta esperançava de poder sortir algun dia a l'escena. (Actualment estava de dependenta en un gran magatzem —li havia dit.) I per aquesta raó anava al Teatre Francès a depurar la dicció." (El subratllat és nostre).

¿A quin novel·lista nostre s'hauria ocorregut una frase

semblant, situant l'acció a Barcelona, posem per cas? Frase, tanmateix, naturalíssima en un país qualsevol on el teatre és certament una escola de ben dir; cosa que s'esdevé, no pas solament a París, sinó encara a Londres, a Viena, etc.: el teatre, com a art que és, hi compta amb tot l'ajut i amb la més gran atenció per part dels organismes encarregats de vetllar per la puresa d'aquest art en tots els ordres.

Per això ens ha colpit aquesta frase tan senzilla: "anar al teatre a depurar la dicció". I d'ençà que l'hem llegida en la novel·la de l'admirable autor de *Daphne Adeane* ens ve al pensament tota vegada que assistim a una representació de teatre nostre. I si avui ens decidim a comentar-la públicament és perquè ha estat com la gota que ha fet vessar la copa: tant ens obsessiona aquesta qüestió del llenguatge en el teatre.

¿Per què a casa nostra el teatre no és una escola de ben parlar, un lloc on el públic pugui anar a aprendre de dir bé les coses?

A parer nostre, la qüestió té dos aspectes principals: el de l'autor i el de l'actor.

Vegem d'explicar d'antuvi el nostre punt de vista sobre el primer d'aquests dos aspectes. No fa gaires anys Pompeu Fabra, en una seva conferència a l'Ateneu Barcelonès, parlant dels escriptors en general, deia si fa no fa: "La majoria dels nostres escriptors actuals han superat els de trenta anys enrera respecte a una mena de barbarismes, però, en canvi, en cometen uns altres de mena més perillosa que els que han tractat de bandejar." En efecte, ningú ja no escriu, per exemple: *hasta luego*, ni *menos*, ni *bueno*; castellantismes, d'altra banda, que es delaten eiis mateixos. Nogensmenys, no és rar de trobar expressions com és ara: *menys mal, això és el de menys, que bonica estás!*; expressions calcades servilment del castellà, a despit que els mots que les componen, presos isoladament, són perfectament catalans: veu's aquí la raó del perill que aquests darrers barbarismes enclouen.

També anys enrera el Mestre denuncià el verb *apoiar*, i en exposar les raons que aconsellaven de bandejar aquest mot del nostre lèxic proposava com a substitut el verb *recolzar*. Pompeu Fabra ja havia donat el remei, però ai! fou pitjor que la malaltia. Fabra proposà d'emprar el verb *recolzar*, és cert, però no pas en tots els

casos en què el castellà usa *apoyar*. Doncs bé: avui dia, tret de comptades excepcions, el verb *recolzar* es troba emprat d'una manera sistemàtica en lloc de *apoiar*. Exemple: *recolzar una proposició*. I això al capdavant també constitueix un barbarisme inadmissible.

¿I el que ha passat amb els mots *frivol* i *frèvol*? No fa pas gaire sentirem aquesta frase al teatre: "*Els frèvola, Marta.*" El cor ens féu un salt: ja ens afeguràvem aquella dama jove partint-se en dues en plena escena. Però la nostra temença s'esvai tot seguit: el marit de Marta volia dir que la seva muller era *frívola*, sinó que el mot *frèvol* devia semblar "més català" a l'autor de la frase.

I així podríem seguir donant exemples, però la llista es faria interminable.

* * *

Anys enrera dèiem això. Avui, al cap d'un seguit d'anys de silenci del nostre teatre, ens trobem que la qüestió encara s'ha agreujat. I no podia ésser altrament: a totes aquelles incorreccions i tares que denunciàvem aleshores s'han vingut a afegir les importacions d'aquesta darrera dècada. Així, nosaltres, que hem assistit a totes les estrenes que s'han donat d'ençà de la represa del teatre vernacle, i algunes de les quals són d'autors de "prestigi", hem

pogut sentir, no sense esbalament, expressions com són ara aquestes: *No faltava més! És una cosa de por, Tenir que fer, Ens hem divertit horrors, Caradura* i tantes i tantes altres, degudes a la influència forastera.

Doncs bé: a parer nostre, tots aquests mancaments a la gramàtica i al lèxic per part dels autors són fàcilment evitables en allò que es refereix a les obres destinades al teatre. Nosaltres entenem que, un cop acceptada una obra per una empresa teatral, hauria d'ésser sotmesa a una revisió, d'acord amb l'autor, per part de persones no solament enteses en qüestions lingüístiques, sinó encara ben coneixedores del teatre. I això hauria d'ésser fet d'una manera rigorosa: la revisió lingüística d'una obra teatral caldria que fos un requisit

indispensable per a poder ésser estrenada; la qual cosa constituiria un guany considerable per a la nostra llengua.

Potser algú dirà que això està molt bé quant a les obres que encara s'hagin d'estrenar, o bé si es tracta de les obres ja publicades els autors de les quals encara viuen; però, ¿com cal procedir amb les obres dels autors ja desapareguts, amb les de Guimerà, posem per cas? Sobre aquest punt no tenim prou elements de judici; per què el deixem a la consideració de l'organisme que s'encarregués d'aquesta tasca de depuració idiomàtica.

Reservem per a un pròxim article l'exposició del nostre punt de vista sobre l'altre aspecte de la qüestió: l'aspecte de l'actor, més complex i, per tant, més difícil de resoldre.

TELEVISIO EN COLORS

LA "Radio Corporation of America" anuncia que es troben resoltos tots els problemes de la televisió en colors, però que caldran dos o tres anys perquè el servei pugui funcionar comercialment. Els receptors monocroms es podran adaptar al nou descobriment amb la simple instal·lació d'un transformador de radifreqüència. Així mateix els nous receptors, per un mètode invers, podran ésser adaptats a les emissions en "blanc i negre".

(Tageranzeiger)

La democràcia del 1850-1880

per RAMSAY MUIR

LA democràcia es trobava encara en la seva infància i el control popular del Govern era molt imperfecte en la majoria de les nacions que tan ràpidament adoptaren els sistemes en el transcurs dels cinquanta anys anteriors al 1880.

En la majoria dels països cal un cert temps per a establir les institucions, i encara més els costums mentals que són necessaris per a l'eficac funcionament de la democràcia, ja que aquesta constitueix un sistema que presenta moltes dificultats per a ésser posat en marxa, car necessita l'harmonització d'una multitud de voluntats; el despotisme o dictadura, contràriament, resulta fàcil de fer funcionar, ja que implica la subordinació (espontània o bé forçada) de totes les voluntats a la d'un de sol.

Això no obstant, de l'experiència d'aquest primer i breu període de victòria del sistema de llibertat, és possible treure'n certes ensenyances respecte a les condicions necessàries per al feliç funcionament de la societat democràtica.

La primera d'elles és l'existència de la pau: no senzillament l'absència de guerra efec-

tiva, sinó el gaudi d'una sensació de seguretat. Perquè la guerra no solament necessita la subordinació de tots els ciutadans d'un Estat interessat en ella —encara que solament ho sigui durant un curt termini— a alguna mena de control o dictadura central: la guerra vicia el conjunt de la vida i de la mentalitat del poble, especialment quan es guanya. L'esperit que engendra és fonamentalment contrari a l'esperit de llibertat; ja hem vist, en els països on la llibertat política fou una resultat de les guerres, com aquesta llibertat no era massa veritable. Un món democràtic representa un món en pau i lliure de temors.

La segona condició és que el poble que anhela convertir la democràcia en una realitat ha d'haver tingut un entrenament en el difícil art de governar-se a si mateix i haver après a acceptar els resultats d'una discussió. Aquest entrenament, sense cap dubte, es pot adquirir millor amb la pràctica del govern propi, i en aquesta esfera, com hem vist, s'ha obtingut més èxit a Suïssa que en cap altre país. La participació d'un reduït nombre d'homes en unes

eleccions que es celebren cada tres anys, per a governar una gran ciutat o bé un comtat, no és cap substitutiu de la participació directa de la responsabilitat que, en tots els aspectes, anima el sistema suís; i, quan existeix un estat de pau, les democràcies dels grans països actuaran sensatament si estudien tot el possible les responsabilitats públiques. Però l'entrenament en el govern propi es pot adquirir també d'altres maneres: en la senzilla direcció de tota mena d'organitzacions espontànies, esglésies, sindicats, societats, cooperatives, organitzacions benèfiques, clubs i societats, i àdhuc en els esports, en els quals els jugadors s'acostumen a actuar d'acord amb les regles del joc i a acceptar el resultat de bon grat, sense sentir el més petit desig d'atacar llurs contraris o bé d'estripar l'en-enya. En aquest aspecte, el poble britànic n'ha superats probablement molts d'altres.

Potser a causa del gran prestigi que la Gran Bretanya gaudia en aquest període, gairebé tots els països lliures copiaren el model britànic, amb un Govern responsable davant del Parlament, i no el model nord-americà, amb el poder executiu separat i molt independent de la legislatura. El sistema britànic té l'avantatge de fer fàcil un canvi de Govern, evita el

perill dels carrerons sense sortida i facilita la concentració del poder a mans del Govern en temps de crisi. Fonamenta el seu funcionament en l'existència de partits organitzats, que defensen principis clarament definits. Però, si un sistema de partits ha de funcionar bé, no hi ha d'haver cap partit que tingui una majoria quantiosa; altrament, el Govern al qual aquesta majoria donarà el seu suport es pot convertir en una mena de dictadura. Cal que hi hagi una forta oposició, disposada a desenvolupar el paper de crític constant. Deu ésser prou fort perquè en un instant crític pugui pensar a formar Govern, perquè això evita que les seves crítiques siguin irreprotxables. És de vital importància, per tant, que els partits siguin forts i estiguin ben organitzats; no s'han de dividir en grups artificiosos amb l'objecte de satisfer ambicions particulars.

Per aquest motiu s'ha insistit en la conveniència que no hi hagi sinó dos partits, i a això gairebé va arribar-se a la Gran Bretanya i als Estats Units. Mentre tots dos partits siguin elàstics i no imposin una disciplina intensa a llurs afiliats, un sistema de dos partits pot funcionar bé, com succeí a la Gran Bretanya en aquest període.

de. Però quan els partits tenen una ferma disciplina i exigeixen a llurs simpatitzants una completa acceptació de llurs programes definits per llurs caps, un sistema de dos partits no pot representar la graduació de matisos de l'opinió d'un país. Però no és essencial que solament existeixen dos partits. Aquest detall únicament s'ha donat en els països de parla anglesa, i encara no sempre. En altres parts, i de faiso especial en els països en què el sistema democràtic ha estat més eficaç,

existeixen usualment tres o més partits. Mentre regeixi un sistema electoral que faci possible l'honrada cooperació dels veritables partits i no de grups ficticis, el sistema funciona encara millor que el de dos partits.

Però aquests problemes no havien sorgit encara, si bé començaven a dibuixar-se. Mentrestant, el primitiu sistema de llibertat havia d'ésser posat a prova (i a molt dura prova) en el període següent. Sobrevisqué a la prova, però no sense molt i greu dany.

(Extret del llibre "Civilització i Llibertat".

Ea. M. Armaug. 1.ª ed. 1947. Barcelona)

«Cap gran home no viu en va. La història del món no és res més que la biografia dels grans homes.»—Carlyle

«Ens cal tota una vida per a aprendre a viure i, també, per a aprendre a morir.»—Sèneca

LA TUBERCULOSI SERA AVIAT VENÇUDA

Aquesta ha estat l'afirmació feta pel professor francès M. Hollande, de la Facultat de Farmàcia de Montpellier, descobridor de la Clitocybine. Fins fa poc, mai no s'havia aconseguit de combatre el bacil de Koch, ni en el tub d'assaig i menys encara, naturalment, en l'organisme viu. Ara, en canvi, la Clitocybine el venç, no solament «in vitro», sino «in vivo», en el cobai. Això fa suposar que ben aviat el famós professor francès culminarà els seus brillants experiments amb un resultat positiu sobre l'organisme humà.

La Clitocybine és una mena de bolet del gènere «Clitocybe»; té la forma semblant a un bolet i és de color blanc. Es troba molt abundantment en els prats alpins, entre 800 i 1.800 metres d'altitud.

La Clitocybine superarà probablement en molt la Penicilina, puix que no solament podrà combatre la tuberculosi, sino d'altres malalties sobre les quals la Penicilina no té cap influència.

Carta á Senhora de Roosevelt

de ROCHA MARTINS

Publicamos hoje o artigo «Carta á Senhora de Roosevelt» do nosso ilustre colaborador e presadissimo amigo sr. Rocha Martins.

O referido artigo é a cópia de uma carta que o ilustre academico enviou á viuva do falecido presidente dos Estados Unidos, juntamente com o seu trabalho A Independência da America do Norte, dedicado a Franklin Delano Roosevelt.

Minha Senhora:

DEDICO á memória de seu falecido esposo o insignificante folheto que escrevi relativo á independência da América do Norte e nas palavras sentidas e bem sinceras da dedicatória lamento a morte prematura daquele que deixou a Terra sem ter visto estabelecida em toda a parte a Liberdade que tanto amou, proclamou e defendeu como o mais natural e legitimo e sagrado dos Direitos do Homem.

O presidente Franklin Delano Roosevelt foi um grande cidadão do Mundo.

Não deu um só passo errado na senda que trilhou; nem um unico desvio no pensamento que o guion, nem uma ligeira abdicção de principios, nem a menor subtileza duplica em que são férteis os politicos! Cidadão da livre América e do Mundo, Franklin Delano Roosevelt sonhou com a emancipação da Humanidade e vejo-o como um apóstolo cum-

prindo os ditames da Biblia e dos Direitos do Homem. Ajoelhou diante do altar sagrado da Liberdade; comungou na mesa da Eucaristia em que teve como postulantes as sombras augustas dos grandes vultos que evocou nessa obra mesquinha na qual procurei traduzir a minha admiração funda pelo povo americano e pelo seu presidente falecido em 12 de Abril de 1945.

Se ele vivesse ainda, creio que diferente teria sido o destino do Mundo do após guerra. Com o seu talento, a sua honradez, a sua dignidade, a sua fé, a sua experiência e a sua austera justiça, não teria flechado um momento na justiça que não se está usando totalmente para com os povos oprimidos.

Vejo em Roosevelt a pura essência dos Cavaleiros da Liberdade que da terra americana sacrificada á Inglaterra de 1765 souberam vencê-la e, o que é essencial e superior, justificar a vitória.

Nem sempre as revoltas são o produto do puro indiscutível Direito, mas quando se funda uma Nação, se proclama uma Fé, se arvora uma bandeira de independência às vezes as armas podem ser vencidas, mas não o motivo que as moveu.

A' medida que se evocam aqueles nobres fantasmas do passado da América do Norte, e do Mundo, imagina-se como eles terão sofrido, mas também quanta grandeza de alma os animou a ofertarem suas vidas ao designio superior da emancipação. Depois erguendo o pensamento a Deus e á Liberdade, eles sentiriam em seu espirito a própria vontade divina porque o Criador pôs o Homem livre na Terra e quem o aprisionou, vexou, prendeu, limitou sua vontade e sua accção foi o primeiro a ofender a vontade do Senhor.

Generais como Washington, Putman, Montgomery, o irlandês que no exército de Morgan se bateu pela liberdade americana, e politicos como Benjamin Franklin, o "do Bom Homem Ricardo", encaminharam a colónia para á libertação; moços ardentes, filhos da França, Lafayette, Mauroy, Valfort, Fecury e depois Rochambeau foram aprender na América a prática razão da Liberdade que os enciclopedistas tinham anunciado mas que os americanos implantaram. Foi o halo de tanta gló-

ria que apareceu e iluminou a Revolução Francesa.

Eles tinham proclamado o seu lema quando no Congresso decidiram batalhar:

"A natureza deu a todos os homens direitos absolutos, dos quais, quando entram na sociedade, não se podem privar, por qualquer contacto a sua posteridade. Esses direitos referem-se á vida e á liberdade, aos meios de adquirir e conservar a propriedade e de prosseguir e obter a felicidade e a segurança".

A Constituição desse grande povo que nascia devia ser a Carta do Mundo.

O que admira em Roosevelt foi a fidelidade a estes principios, que nem todos os cidadãos da livre América seguem como uma religião. Ele conservava na sua alma a doutrina que pretendia oferecer ao Mundo, como se o facho da estátua da Liberdade enfim iluminasse toda a pobre Terra.

O presidente da Carta do Atlantico, de Yalta, de Potsdam, o homem que sacrificou a sua saúde, tão precária, para conduzir o Direito ao triunfo após a hecatombe, era bem, ele e só ele, o representante dos gloriosos avós que, tendo ganho a Independência da sua pátria, queriam, do mesmo modo ajudar a emancipação universal.

Dos Estados Unidos irradiara

o principio; mas depois isolando-se e tratando do seu colossal desenvolvimento, pareciam alheados dos interesses espirituais do resto do orbe.

Voltar-se-ia ao mesmo silêncio após a vitória até que, ao soltarem-se as feras que pretendiam domar os Direitos conquistados com tanto sangue e amargura, uma voz, a de Roosevelt, se levantou como se fosse a dos antepassados. Eles mandavam-no, animavam-no, impeliavam-no e faziam-no seu arauto ao verem de suas campas, ou do empirio, o caminho para onde se queria conduzir a Humanidade.

Era o retrocesso para as épocas negras, em que o homem nascia escravo e morria cativo; era a subersão da Liberdade de palavra, esse bendito dom sem o qual os humanos não passam de títeres movidos pela vontade alheia; era o fim da expressão do pensamento, sem o qual os homens se deviam assemelhar a gado conduzido por varas que não eram as da Justiça.

Mussolini, o aventureiro; Hitler, o louco, contaminador de um povo que nunca amara a Liberdade, os seus sequazes, os seus discípulos, os seus imitadores, porque há sempre na alma do homem certo desejo de dominar o semelhante, e há sempre seres, ancestral e atavica-

mente, embrutecidos, aquela fauna que evocava inquisidores e feudais, queria fazer recuar o Mundo para as eras obscuras.

Velava, porém, outro espírito, esse contrário a tanta brutalidade e cobardia, a tantos horrores e abdições forçadas sem armas, e esse era o de Roosevelt que, em nome dos Principios, dos Direitos, da Honra, da grande dignidade humana se lhes antepunha.

Cumpria o mandato dos grandes que nele viviam e tinham libertado a América como Franklin Delano Roosevelt quis emancipar o Mundo ainda tão sofrendor e escravizado, em determinados cantos da Terra, como se Mussolini e Hitler vivessem com sua maldade, o seu ódio, a sua negra doutrina.

Minha Senhora: Ainda há países oprimidos. Sois vós a detentora daquele nobre anseio que palpitou no coração e na inteligência de vosso esposo; sois vós que proclamais ainda, com nobreza e denodo, os direitos que ele defendeu como o portador do facho rebrilhante, que veio, de mão em mão, até tanto se altear na sua. E por isso vos envio, com a minha pobre obra relativa á Independência da América do Norte, a saudação humilde de um português que ama a Liberdade.

(*Extret de "República"*).

Carn del llevat de la cervesa

per ALAN HUET OWEN

L'ESTIU passat els representants de dotze països es trobàren a Londres per invitació del Govern britànic. Discutiren la situació alimentària internacional. En el mes de març, l'aleshores Ministre de l'Alimentació britànic, coronel Llewellyn, junt amb Oliver Littleton, tingueren importants canvis d'impressions a Washington amb les autoritats canadenques i nord-americanes. Els resultats de les converses de Washington foren el tema d'un informe del Coronel Llewellyn a la conferència de Londres. El Ministre explicà als delegats que, així com la producció i les reserves dels aliments concentrats havten disminuït considerablement, la demanda havia pujat molt. En el cas del sucre, la demanda excedia el proveïment en 1,5 milió de tones; en els greixos, en més d'1 milió de tones. En el cas de la carn (la font més important per l'home de proteïnes concentrades), el dèficit passava de 2,5 milions de tones. I aquests eren els dèficits que perduraven un cop fetes les reduccions substancials en el consum britànic i nord-americà. De manera que, àdhuc havent estat fetes totes les economies i tots

els sacrificis practicables, resta ben clar que les necessitats reals dels països europeus alliberats no poden ésser satisfetes, i això per un marge considerable.

Globalment, el món, del que està més bé és de cereals, que fins al present han estat la reserva principal de l'aliment servable. Però l'home no pot portar una vida sanitària amb una dieta exclusiva de cereals; perquè, si bé contenen una proporció no pas insignificant de proteïnes, aquestes van acompanyades per massa hidrats de carbon i matèries fibroses per a no dificultar la digestió humana. El contingut en proteïnes dels altres aliments vegetals és virtualment nul. D'ací que la font principal de proteïnes per a la dieta humana hagi estat el món animal. Però és una font inadequada i, a més, el procés tradicional de passar de les proteïnes vegetals a les animals és ineficient i car. Compareu els exemples: una hectàrea de pastura produeix uns 500 quilos de carn de vedella (tirant alt) amb un contingut de proteïnes de 75 quilòs. En forma de blat, en canvi, una hectàrea dona 2,5 tones de gra, amb un contingut

de 330 quilos de proteïnes aproximadament.

En vista d'aquesta situació, no és pas sorprenent que durant molts anys els científics hagin recercat els mitjans de convertir els hidrats de carbon vegetals (dels quals hi ha un excendent en el món) en proteïnes menjables. Que hagin arribat a triomfar es deu en bona part a la brillant tasca d'un equip de científics britànics sota la direcció del Dr. Thaysen. Han produït no solament un tipus molt concentrat de proteïna menjable, sinó també un procés per a produir el nou aliment d'una manera barata i en grans quantitats.

A darreries del segle XIX, l'anàlisi química anuncià que el llevat de cervesa és molt ric en proteïnes. Però el llevat de cervesa és repulsiu al paladar i a més perd moltes vitamines de valor quan es purifica. La visió d'aquest alt contingut de proteïnes va portar el món científic a admetre que si es pogués trobar un mitjà de produir llevat de cervesa amb sabor acceptable, d'una manera barata i en gran quantitat, el proveïment de proteïnes fóra solucionat. Després de molta investigació, portada a terme parcialment a Alemanya, els científics britànics establiren un procés satisfactori basat en una nova raça de bactèries, la *torula uti-*

lis grande, que presentava diversos avantatges sobre altres races, sobretot per la seva bona filtrabilitat, creixença ràpida i bon sabor.

Els experiments britànics en feren a base de sucre natural. El 1943 el treball de laboratori ja era enllestí, i mancava solament investigar les possibilitats de producció industrial. Aquells podien ésser fets a la Gran Bretanya, en una fàbrica de sucre de remolatxa; però llavors la Gran Bretanya no tenia prou sucre per a dedicar als experiments. Es va decidir aleshores de transferir les operacions a les Índies Occidentals, on hi havia llavors un excendent de sucre disponible. Les proves, en aquelles refineries de sucre, tingueren un èxit complet. Com a resultat, l'Oficina de Foment Colonial lliurà un donatiu de 35.000 lliures en vista del cost d'crecció a Jamaica d'una fàbrica amb capacitat de producció anual de 2.000 tones de llevat comestible. L'avantatge de l'emplaçament és obvi. El treball del Dr. Thaysen ha demostrat que el material més satisfactori i a més bon preu per a la producció de *torula utilis grande* és el sucre natural, per exemple melasses—subproductes de la refinació del sucre de canya—i que tenen un bon contingut de sucre.

En l'actual producció de lle-

vat comestible la millor solució de cultura és la que conté un 1 per cent de sucre. A la solució s'afegeixen petítissimes quantitats de dos productes químics corrents com a font de nitrògen per als microorganismes. Una vegada posat en marxa el procés és virtualment automàtic.

En les condicions òptimes (de laboratori) el contingut més elevat és de 60 unitats de pes de llevat per cada 100 unitats de pes de sucre refinat. En la pràctica industrial quatre tones de melasses de baixa força donen una tona de llevat. En la instal·lació experimental de Jamaica sembla que només s'ha emprat sucre refinat, del qual hi havia un gran excedent disponible durant la guerra.

Les principals propietats del nou aliment són:

a) *Contingut en proteïnes.*—La *torula utilis grande* conté com un 45 per cent en pes de proteïna (compareu amb 12 a 15 per cent en la carn de vedella).

b) *Qualitat de la proteïna.*—Hem de fer constar que el llevat comestible no és merament un substitutiu de la proteïna animal, sinó que proporciona una font important d'un aliment essencial amb molts avantatges sobre altres fonts cereals i animals. La proteïna del llevat és de molt bona qualitat, i autori-

tats han afirmat que és tan bona com la proteïna del fetge, dels ous i de la carn de la millor qualitat.

c) *Contingut en vitamines.*—En addició al seu alt contingut de proteïna, la *torula utilis grande* conté també vitamina B, del qual complex conté tots els constituents coneguts.

d) *Cost comparatiu per al consumidor.*—El cost de producció a Jamaica és de 3 penics per lliura (1,20 pts. per quilogram). A aquest preu cal afegir el del transport fins a Europa i el de distribució. El preu, per ell mateix, representa un criteri inadequat. L'excel·lent avantatge del llevat comestible és que la quantitat per persona és extremament petita. Una mitja unça per dia és suficient per a cobrir les necessitats normals d'un home adult quant a proteïnes i vitamina B. El preu és, per tant, negligible. Per citar un article del Dr. Thaysen a "Nature": "En les condicions presents, la proteïna de vedella o de moltó seria cinc vegades més cara que la de llevat comestible; la proteïna de llet, vint vegades, i la proteïna d'ou, vint-i-quatre vegades més cara. Les vitamines B de vedelles, moltó o llet serien vint-i-cinc vegades i les d'ous vuitanta vegades més cares que les del llevat comestible."

e) *Temps de producció com-*

parat.—Exigeix diferents menses, i àdhuc anys, la producció d'una lliura de carn. Suposant certs factors omesos, no és mentida dir que una lliura de llevat comestible es pot produir en cosa d'hores.

f) *Ús culinari*. — Segons el Dr. Thaysen, "el producte acabat és un borrelló groc pàl·lid de cèl·lules mortes de llevat". Aquest borrelló s'afegeix a l'aigua, brou o llet o qualsevol fluid, segons el gust, i s'hi afegeix farina. En tots els casos, el llevat té un gust plaent, que hom ha descrit com de nous o de carn, i en un ús corrent aquest gust es troba amb facilitat, encara que les quantitats emprades siguin molt petites.

La part que juga la dieta en la formació del caràcter individual i nacional és un llibre tanca, però generalment s'admet com a cosa probable que una i l'altra estan lligades fortament. Encara que la dita familiar "Mengeu més peix; el peix fa el cervell", és considerada en el

seu context modern com certament desproveïda de sentit, en un context històric pot ésser considerada com una clara mostra de la saviesa popular. En termes més precisos, hom podria llegir-la com segueix: "Una comunitat que subsisteix a base d'una dieta rica en proteïnes, en el temps conservarà més qualitats socials dinàmiques que una comunitat amb una dieta deficient en proteïnes." Això és, no ho dubtem, una simplificació, però la història ensenya que conté un fons de veritat, i si aquesta proteïna vegetal compleix la prometença i permet els pobles que fins ara vivien sense la suficient, de sobrepassar les darreres deficiències es podran estimular en els anys a venir canvis importants, degut en darrer terme a aquest nou factor. Pot ésser fins i tot probable, en una bona extensió, de corregir la nutrició deficient que prevalia abans de la guerra en grans zones del món àdhuc en temps de prosperitat.

(Extractat de «National Review»)

«Si plores perquè s'ha post el sol, les llàgrimes no et deixaran veure les estrelles.»

Rabindranath Tagore

«Traieu dels vostres cors l'amor a la bellesa i haureu tret tot l'encís de la vida.»

J. J. Rousseau

Notes bibliogràfiques

per ARNAU DE RIBESALBES

Un llibre de tannkas ⁽¹⁾

Un vi exquisit servit en fines i petites copes transparents. Millor, tal vegada, licor. Epigrama poètic. Heus ací la primera impressió d'aquestes "tannkas" de Carles Riba. La limitació forçada i concreta dels cinc versos del sonet japonès imposa, indubtablement, una concreció, una precisió de llenguatge i un afinament que, d'altra banda, són ja connaturals amb Carles Riba. La "tannka" és, per ara, una de les millors muntures donades per a la paraula poètica; és com aquelles formes de camafeus que feien fortuna en altres edats i que es repetien amb diversos motius. Imposa i exigeix, certament; però, d'aquesta imposició, en surt guanyant el verb poètic, que s'afina i es depura, en haver de ressaltar (a vegades són un, dos, tres mots substancials per línia) dintre d'aquest petit camafeu.

És una prova de la qual només poden sortir airosos els poetes. Adhuc la constant repetició del ritme i de la forma fatigaria si no anessin plens de pura substància poètica. Aprovevem de tot cor aquestes intrusions per camins no fressats de la Poesia, sempre que vagin acompanyades, com ara, d'un sentit crític i selectiu de primera qualitat.

L'amplitud de la poesia catalana ens ve mesurada per extrems tan oposats com aquestes "tannkas" de Carles Riba i la torrentada poètica representada per un "Montserrat" de Sagarra. Quin és l'extrem bo? L'un i l'altre; de la mateixa manera que la natura admet la diversitat més completa, l'admet la poesia. Més: l'exigeix. Una Catalunya on tots els poetes fessin tannkas seria quelcom avorrible; així com també ho fóra una Catalunya retòrica, inflada, on només s'escriuissin poemes de set mij versos. No prenem, doncs, posicions, ni fem exclusions. No hi ha una *única forma* de poesia, com no hi ha una única forma de flor ni de muntanya. Si hi ha quelcom de gran i de sant en la poesia, és aquella *santa llibertat* del nostre poeta. Una altra fórmula avorrible: l'escola. De l'es-

(1) Carles Riba. *Del joc i del foc*. Biblioteca Selecta. Barcelona 1946.

cola, per a la posteritat, només en resten els iniciadors, els creadors. De tal es diu: "Ha fet escola". Dels escolars, però, qui en parla?

Benvingut, doncs, aquest llibre de tannkas (exquisidament presentat, d'altra banda; petit i amable de llegir, amb la seva impressió pulcra). I cloem aquesta rota —breu, com escau a una matèria tan concisa i lleugera— adreçant els qui vulguin més aclariment al propi llibre de Carles Riba, car la poesia, com l'amor, no demana ésser compresa, sinó corresposta, i la millor explicació —que a vegades no ho és cap— rau en ella mateixa. "Només els qui siguin purs com uns infants entraran en el regne dels Cels", deia el Mestre. Canviant una mica, diríem: "Només els qui no siguin uns pedants entraran en el regne de la Poesia". Ara, calen més aclariments?

A part de tot el que puguin demostrar en el terreny científic, les troballes arqueològiques d'estris i objectes domèstics, d'armes i atuellis diversos, demostrin a bastament que l'home ha estat sempre un ésser distret, que perdia per tot arreu les seves coses, o les deixava oblidades a qualsevol indret.

Així mateix, els Museus vénen a ésser com enormes dipòsits, on hom serva milers d'objectes perduts que mai ningú no reclamarà. ¿Us imagineu l'astorament del porter d'un Museu, si un dia se li presentava un pelut Home de Neanderthal, per tal de reclamar-li una destal de sílex, perduda en una cova milers d'anys ençà?

Antropopitecus

MANERA GENTIL DE FER MEMORIA

Lletra adreçada per Thomas Henry Huxley, biòleg, a Matthew Arnold, poeta,

Estimat Arnold: Recorda el que deia el Bisbe Wilson del pecat de cobdícia, i després inspecciona el teu paraigüer. Hi veuràs un bell paraigua marró que no és de la teua propietat.

Pensa en l'advertiment que t'hauria fet l'excel·lent prelat i emporta-te'l la pròxima vegada que vinguis al club. El porter tindrà cura que em sigui lliurat.

Sempre teu,

T. H. HUXLEY

(Life and Letters of Thomas H. Huxley)

El llamp

per JOAN CALSINA

UN riu mansol migpartia aquella plana fèrtil. La gent del cabdill "Sol-rient" habitava la franja més extensa, que era curiosament conreada. Abans, àdhuc havien treballat unes quantes feixes a l'altre marge; però, des de l'ocupació d'aquella riba per la tribu caçadora de l'"Àliga blanca", era temerari de creuar el riu, i ara es limitaven a tenir cura del vessant on hi havia el poblat.

"Sol-rient" havia advertit als seus: —Aquesta gent que ha vingut de l'aspror de les muntanyes porta l'orgull i el perill dels cims ennuvolats. Temeu llur rapacitat. Qui res no té tot ho enveja i cap temença no el detura, car res no pot perdre.

El contrast entre una i altra riba era colpidor: l'una era rica de verds, alternant-hi les feixes ondulants del gra amb l'espessor grassa dels llegums o amb el pigmentats colors de l'horta. I tot, suaument, reposant sota la vetlla immòbil dels arbres fruiters.

La terra de l'"Àliga blanca" era, ben altrament, monòtona, entapissada només del verd uniforme dels pasturatges. Ramades esquerpes de caps embanyats hi donaven una nota de vida selvàtica. De tant en tant, homes magres, coberts de pells brutes, creuaven la plana partint devers les serres distants, o bé retornaven, feixugament carregats amb les bèsties que havien caçat amb llurs sagetes. La carn era gairebé l'únic aliment que tenien. Llurs cabanes eren tristes i d'un caient provisorí. Les dones, de pell resaca i ulls temorencs, hi afegien una llobregor que res no tenia de comú amb la intimitat que es respirava en el poblat de "Sol-rient".

Allà, a l'altre marge, les flors, portades a posta de les muntanyes, acolorien les sòlides parets, i els emparrats de mareselvestes feien en el porxos una bella ombra a l'estiu i un redós per als vents de l'hivern. Tothom anava endreçat. El clima de la plana essent bastant benigne, es cobrien de la cintura fins als genolls amb teixits violats i només usaven algunes pells a l'hivern. Constants en llur treball, i sota el cabdillatge benèvol de "Sol-rient", procuraven embellir llur labor i enriolar llur vida pacífica tant com els era possible. No capien, per tant, que els altres, els muntanyencs, poguessin viure amb aquella rusticitat que manifestaven, i dintre de l'avversió natural que sentien per llurs veïns, hi havia quelcom de pietat.

“Ull de Corb” parlà amb “Àliga blanca”, son pare. “Ull de Corb” estava al ple de la virilitat, i son pare era vell:

—Jo sé bé que ton esperit, alterosa Àliga, és encara potent com els torrents de l'abril, però a les teves ales manca ja la força del vol llarg. Els meus músculs, en canvi, són tibants, i els meus narius llencen, convertit en foc l'aire que l'oreig ens porta de l'altra part del riu. Els homes de “Sol-rient” són descastats i impurs. Llur vida molla és un insult permanent a la digna austeritat dels nostres. Són fruita que, cercant l'extrema dolçor, s'ha podrit de massa madura. Nosaltres som forts i agosarats. El tremp del nostre esperit ens permetria de sotmetre'ls. ¿Hem, dones, de permetre que ells posseeixin indignament la millor part d'aquesta plana, que ens pertocaria per mèrits de fortalesa i puritat d'humana doctrina? Jo els he observats: estan massa afemellats per a combatre com a valents. Els venceriem, i llur laboriositat casolana, posada al nostre servei, ens fóra tan útil com per a ells ho fóra el contacte amb les nostres virtuts, que els tornaria la virior perduda. Jo us demano, mon pare, la conformitat per a emprendre la guerra contra “Sol-rient”. Aconselleu-me.

“Àliga blanca” coneixia els homes i sabia donar a llurs paraules l'autèntica valor. Digué: —Fill meu, l'Enveja t'ha mossegat el cor, i l'Orgull duu la disfressa d'ombres redemptores. Tant ha agitat el vent el canyissar, que les canyes arriben a creure que són elles les qui mouen el vent.

“Ull de Corb” s'enrojolà, sobtadament irat. Però “Àliga blanca” coneixia també el seu fill, i son esperit fatigat evitava la discussió. Afegí: —No t'enutgis, però. Les raons que m'has donat, si per a mi no, són bones per a somoure els altres. Parla a la tribu i tots et seguiran.

Durant dues llunes es preparà l'atac. La nit fixada arribà, fosca i febrosa. Començava l'estiu, i la xafogor regnant feia desitjar la tempesta, que un llampegueig a l'horitzó anunciava. “Ull de Corb”, en la seva cabana, parlava amb el fetiller a qui tenia encomanada l'educació del seu únic fill “Serpent negra”.—Mon fill és jove, deia. Només sis vegades ha vist la neu dels cims, i no pot comprendre encara la valor del motius que menen els homes a la lluita. “Àliga blanca”, son avi, ja no creu en aquests motius. Si jo sucumbís avui en el combat, tu, home savi, quedés compromès a inculcar i mantenir en “Serpent negra”, el meu fill, els principis de fortitud, d'austeritat i de coratge guerrier que convenen a un futur cabdill i a alimentar també en ell l'odi a la vida blana, juntament amb la sagrada ambició de dur la nostra casta al lloc de domini que li pertany.

El fetiller féu en l'aire els signes rituals del jurament, i "Ull de Corb" s'acomiadà del seu fill, que dormia, per anar a reunir-se amb els guerrers ja congregats.

La tempesta s'apropava. Aquesta contingència encara afavoriria la sorpresa de l'atac. Armats amb arcs, llances curtes i escuts de pell, els atacants s'encaminaren a una recolzada del riu fàcilment travessable. "Ull de Corb" fou el primer de trepitjar l'aigua. En la seva pell, escalfada per la marxa i per la xardor de la carregada atmosfera, senti una agradable sensació de frescor. Com a cap de l'expedició, anava unes quantes passes al davant de la seva gent. Va ésser, per tant, el primer de posar peu a l'altra riba. El primer i l'únic, car el que en aquell instant succeí emplenà de terror i pànic el cor supersticiós d'aquella gent ferotge, i creguts d'haver contrariat la voluntat dels déus, fugiren tots a la desbandada i retornaren cap al poblat. El fet havia estat instantani i ocorregué tal com segueix: tot just "Ull de Corb" posava el peu en sec, un llamp, acompanyat d'un espordidor espetec de fuet, es descarregà damunt del cabdill i retallà un moment la seva silueta crispada. "Ull de Corb" no tingué a penes esment de res. Ell, que eixia del riu escoltant amb cautela les remors dels camps propers, i procurava observar a la claror de les llampegades el terreny per on volia avançar, i flairava l'aire de la nit, interrogant-lo... de cop i volta oi sense escoltar, veié sense mirar i flairà sense olorar. Fou una sensació rara, com mai no hauria pogut imaginar, l'habitució a la qual, però, fou instantània. Quelcom es despreguà d'ell i caigué en terra. Sabia que era ell mateix, el seu cos, i, malgrat tot, no li causà cap sorpresa. Trobà natural de continuar dret, independentment d'aquella carn carbonitzada que s'havia desplomat. Durant una estona es mantingué en la més perfecta de les immobilitats. Sentia córrer el Temps, però sabia que aquella cursa ja no l'inquietaria més. Sentia també que es podia moure, però no en tenia cap desig. Comprenia, en fi, que havia traspassat el temut llinar de la Mort, i no se'n sentia gota trasbalsat.

Començà a ploure. La pluja queia on ell era, però no el mullava. Amarava només aquell cos socarrat que jeia sense vida, però no a ell, que ja res no tenia de comú amb aquell cos.

Els blats, a punt de sega, s'ajeien a l'impuls de les cortines d'aigua, que passaven furients. Els trons i els llampecs eren continus. Cap d'aquestes coses no el pertorbava, i tanmateix... —Per què, per què aquella llum?— Un llumet, més o menys visible a través de la pluja, brillava lluny, cap a la dreta. —Una llum, una llum; què deu voler de mi, que em crida?— Una estranya fasci-

nació el prenia. Al voltant de la minúscula resplendor tot anava perdent importància i la llum semblava lluir més fortament. —Per què vols que vagi devers tu, llum, la llum? I si jo no volgués venir?... Oh, si! Jo hi aniré. Aniré devers aquesta llum que m'enlluerna. — S'hi apropava. La llum eixia d'una cabana i devia provenir d'una foguera encesa en l'interior. —Una foguera a ple estiu? Per què un foguera? Qui em crida, allà? Per què no puc evitar d'anar-hi?— La sensació d'atracció es feia més forta a mesura que s'hi atansava. Es sentia com arrossegat a l'embut d'un xuclador. De sobte aquesta atracció esdevingué vertiginosa. S'apoderà aleshores d'ell un sentiment com de quan quelcom de tren cadís ens ha caigut de les mans i manca només un curtíssim instant per a rompre's irreparablement en terra. Sentí que penetrava rabent en la cabana, no més dens que un sospir, i immediatament un xoc, la sensació d'escalfor d'una sang i l'abric d'una carn. Una dolça satisfacció de gravitar, també. La seva memòria s'esvaïa com una pissarra esborrant-se amb la pluja. S'esvaïa també la consciència del que al seu entorn passava. No tan de pressa, però, que no li permetés d'adonar-se que estava empresonat en un cos inversemblantment petit. Després...

S'encetà amb un gemec entretallat el plor d'una vida que començava: dintre la cabana acabava de néixer un infant. La mare era "Estel blau", la muller del cabdill "Sol-rient", la muller de l'odiat enemic d'"Ull de Corb", que ofrenava a son marit el primer fill baró de la seva descendència.

Divuit vegades s'havien de cobrir de neu els cims abans que, en el poblat dels muntanyencs, la mort del vell "Àliga blanca" permetés la successió al cabdillatge del seu nét "Serpent negra". Quan això ocorregué, el noi cabdill, ben ensinistrat hereu de les doctrines paternes i de l'odi a la gent de "Sol-rient", cregué arribat el moment d'acomplir l'obra malauradament intentada pel seu difunt pare "Ull de Corb".

Venent el sagrat temor dels seus, que encara s'esborronaven al record del que succeí en el primer intent, "Serpent negra" es llançà a l'atac del poblat de l'altra riba. L'Atzar, impenetrable en els seus designis, volgué que el seu propi braç fos el que segués en la flor de l'edat la vida del primogènit de "Sol-rient", aquella vida que, nascuda una nit de tempesta, però desenvolupada en pau i amb clara alegria, havia fet de l'ànima tèrbola i turmentada d'"Ull de Corb" un planter de cants a la joia del viure gai, de l'amor serè i del treball fruitós.

PREMI DE POESIA «SALVAT PAPASSEIT» que serà concedit anualment el 24 de desembre

CONVOCATÒRIA

Podran concórrer al PREMI SALVAT PAPASSEIT tots els poetes catalans; en quedaran, però, exclosos aquells poetes que per llurs anteriors aportacions a la poesia no són ja una promesa, sinó una realitat autèntica.

El premi serà concedit expressament a un llibre inèdit, i amb preferència a un primer llibre de poesia. Cal tenir en compte, doncs, que aquest premi és, ultra un reconeixement de mèrits, un estímul per a noves aportacions poètiques al camp de les lletres catalanes.

El premi consistirà en l'edició del llibre i en una participació del poeta en els beneficis, la qual correspondrà a un 10 % del preu del llibre. Aquest tant per cent no serà, però, mai inferior a 500 (cinc-centes) pessetes, que seran lliurades al guanyador en ésser-li concedit el premi.

L'obra premiada haurà d'estar editada no més tard del 23 d'abril de cada any.

Per a l'adjudicació del premi el jurat tindrà sobretot en compte la *originalitat* i *el que prometen* els concursants, car es tracta de premiar l'obra que s'ajusti a les condicions prèvies i reveli, ensems que un millor temperament literari, una prometença seriosa de perfeccionament.

El PREMI SALVAT PAPASSEIT no significa una posició determinada, sinó un homenatge de devoció envers el gran líric i avantguardista català, i, sota la seva advocació seran acollides totes les obres que es presentin, sense excepció de grup o tendència.

Barcelona, agost del 1947.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX TILDEN FOUNDATION
510 FIFTH AVENUE
NEW YORK

